

תוכן העניינים

פרק 1: הגדרות 13

1. הגדרת מרכז שבט מוסמך 13

2. הגדרת בוגר 13

3. הימצאות מרכז שבט בפעילות השבט 13

4. אישור הורים שנתי 14

פרק 2: תיק בטיחות וביטחון שבטי 14

1. כללי 14

2. חובת בדיקות גורמי חוץ 15

3. הגדרת צוות הג"ס (הגנה סביבתית) 15

4. אמצעי שליטה 15

5. שרטוט 16

פרק 3: פעילות במרחב השבט 16

פרק 4: הבטחת הבטיחות בתנועה לשבט וממנו 17

1. כללי 17

2. הליכה בקרבת כבישים או דרכים (לרבות מסילת ברזל) 18

3. פעילות בחושך 19

4. נסיעת חניכים בכלי רכב הנהוגים בידי עובדי התנועה 19

5. הסעות בימי פעילות (מדריכי חוץ וקבוצות) 20

6. הובלת חניכים חדשים ביום הפעילות הראשון 20

פרק 5: פעילות מחוץ למרחב השבט 21

1. פעילות במרחב בית-הספר (כגון גיוסים) 21

2. בנייה מחנאית במתחם בית-הספר/מוסד רשותי, חינוכי 21

3. פעילות בכיתות 21

4. פעילות בהפסקה 21

5. פעילות בבית החניך 21

6. פרסום חוצות, תלייה וטיפוס 21

פרק 6: בנייה מחנאית: הקמת מתקנים, השימוש בהם ופירוקם 23

1. אישורי בטיחות 23

2. שלב ההכנות 23

3. שלב ההקמה 23

תוכן העניינים – המשך

4. שלב השימוש 24

5. שלב הפירוק 24

6. ציוד וחומרים 25

7. כלי עבודה 26

פרק 7: בישול באש 27

1. הוראות בטיחות 27

2. גז 27

3. מטפי כיבוי 28

פרק 8: אחסון חומרים וכלים כבדים והשימוש בהם 28

1. כלים חשמליים 28

2. שימוש בחומרים מסוכנים – כללי 29

3. מסיר שומנים 30

4. כלים כבדים 31

פרק 9: שנת שירות ונח"ל 32

פרק 10: פעילות חניכי צמי"ד 33

1. במרחב השבט 33

2. מבנה הקבוצה 33

3. פעילות חוץ-שבטית 33

4. הסעות חניכי צמי"ד 34

נספחים

נספח 1: רשימה מנחה לעריכת מבדק בטיחות לאבטחת התנאים הבטיחותיים
במתחם השבט 35

נספח 2: בטיחות בטיול עם חניכי צמי"ד 43

נספח 3: טבלת סמכויות אישור ותחקור פעילות בתנועה 44

נספח 4: נוהל בנייה מחנאית, כולל תיק מבנה 45

נספח 5: נוהל הפעלת גנרטורים קטנים ("פק-פק") לתאורה בהספק עד 5KVA 50

פרק 1: הגדרות

1. הגדרת מרכז שבט מוסמך

- א. מסיים קורס מרכזים בוגרים תנועתי לאחר קבלת ציון "עובר" במבחן ההסמכה.
- ב. כל בוגר, שהוסמך על-ידי מנהל הבטיחות התנועתי לאחר קבלת ציון "עובר" במבחן ההסמכה.

הערה:

רק מרכז שבט, שעבר הסמכה, רשאי לנהל תהליך בנייה מחנאית בשבט, מפקד אש והובלת טיול. בהכשרת ראשי טור ניתן יהיה להסמיך בעלי תפקידים נוספים להובלת טיולים לאחר קבלת ציון "עובר" במבחן ההסמכה.

2. הגדרת בוגר

- א. אדם מעל גיל 18, שביצע לפחות אחת מההכשרות הבאות וקיבל אישור ממרכז ההנהגה לשמש כבוגר בשבט (הבוגר יתוחקר טלפונית/באופן אחר על-ידי מרכז ההנהגה/איש צוות הנהגה ממונה):
  1. טירונות צבאית.
  2. הכשרת שנת שירות של תנועת הצופים.
  3. הכשרת מרכזי שבטים של תנועת הצופים.
- ב. הורה מתנדב שאושר על-ידי תנועת הצופים.

3. הימצאות מרכז שבט בפעילות השבט

- א. מרכז השבט יהיה נוכח בכל ימי הפעילות הקבועים של השבט.
- ב. אם מרכז השבט לא נמצא ביום פעילות קבוע או ביום פעילות אחר, יימצא בוגר בשבט לפי הגדרת בוגר (סעיף 2).
- ג. בפעילות מפקד אש (משלב התכנון ועד שלב הפירוק) ובפעילות בנייה מחנאית (משלב התכנון ועד שלב הפירוק) מחויב להימצא מרכז השבט שעבר הסמכה.
- ד. בטיול/סמינר/כל פעילות אחרת, הכוללת לינה ומחייבת הוצאת אישור בטחוני, ימונה כאחראי פעילות רק מי שסיים בהצלחה את יום הכשרת ראשי טור. בימי הפעילות הקבועים של השבט יגיע מרכז השבט 30 דקות לפני תחילת הפעילות וישאר בה עד תום הפעילות של השכבה הבוגרת.
- ה. מרכז השבט יהיה נוכח בכל פעילות שאינה בשעות הפעילות הרגילות, ובה משתתפים חניכים מכיתות ט' ומטה.
- ו. מרכז השבט יהיה נוכח בכל פעילות יום עבודה* במרחב השבט, ללא קשר לכמות החניכים.
- ז. מרכז השבט יהיה נוכח בכל פעילות במרחב השבט שאינה ביום הפעילות הקבוע, ונוכחים בה מעל 40 חניכי שכבה בוגרת (ישיבות צוותים, ועדות וכדומה).
- ח. בפעילות מצומצמת במרחב השבט שאינה יום עבודה, שנוכחים בה עד 40 חניכי שכבה בוגרת, תיבחן הימצאות מרכז השבט על-ידי ראש השבט ומרכז השבט עם מרכז ההנהגה בהתאם לאופי הפעילות. אי-הימצאות מרכז השבט מחייבת להגדיר את המרכז הצעיר או תפקיד מקביל אליו (מרכז הדרכה צעיר וכדומה) כאחראי על הפעילות, ועליו לעבור תדריך כולל אצל מרכז השבט.
- ט. לפני כל פעילות, המצריכה הימצאות בוגר, יתדרך מרכז השבט את הבוגר האחראי בדבר אופי הפעילות ונוהלי הבטיחות.
- י. אם ממלא מתנדב את תפקידו של מרכז השבט, הוא כפוף מקצועית למרכז ההנהגה.

* יום עבודה = בנייה מחנאית או עבודה בכלים.

4. אישור הורים שנתי

- א. הגדרה: אישור הורים זה תקף לפעילות בשבט בימי הפעילות הקבועים ובפעילות בתוך מרחב היישוב. יש להקפיד על סעיף ג' בתת-סעיף זה.
- ב. בתחילת כל שנת פעילות ישלח מרכז השבט חוזר להורים, ובו יפרט את תוכנית הפעילות של השבט, כולל: אזורי הפעילות מחוץ לשבט, אשר אושרו בתיק הבטיחות השבטי, והמפעלים המתוכננים מחוץ לשבט. לחוזר תצורף הצהרת בריאות, והיא תוחזר לשבט חתומה על-ידי ההורים עם אישור ההשתתפות. האישורים ירוכזו ויישמרו במקום זמין.
- ג. מרכז השבט אחראי להודיע להורים על כל פעילות, החורגת משעות הפעילות הרגילות וממקומה. אין צורך בקבלת אישור נוסף לזה שהתקבל בתחילת השנה, אלא די בהודעה בלבד (למעט טיולים/לינה בשבט).

פרק 2: תיק בטיחות וביטחון שבטי

1. כללי

- א. בכל שבט ימצא תיק ביטחון ובטיחות שבטי, שיכלול את הפריטים הבאים:
  - 1. מטרות התיק.
  - 2. הגדרות שטחים (א', ב', ג').
  - 3. טופס מבדק בטיחות (מצורף כנספח).
  - 4. דו"ח מיפוי ותוכנית ניהול סיכונים (ראו בהמשך הסעיף שלהלן).
  - 5. רשימת טלפונים חיוניים.
  - 6. מפת אמצעי בטיחות וביטחון בשבט.
  - 7. אישור פעילות הנהגתי לשנת הפעילות.
- ב. בתחילת כל שנת פעילות, או בשינוי שטח פעילות השבט, יתבצע מיפוי נקודות תורפה בטיחותיות במרחב השבט על-ידי מרכז השבט וראש השבט. בדיקה זו תבוצע כל חציון (עד סוף ינואר בדיקה ראשונה), ולאחריה יצרף מרכז השבט עדכון כנספח בתיק הבטיחות. עותק מהנספח יועבר להנהגה.
- ג. דו"ח המיפוי יועבר למרכז ההנהגה ויאושר על-ידיו.
- ד. הדו"ח יכלול את מיפוי מרחב הפעילות ומתן מענה לאותם מפגעים בטיחותיים:

מס"ד	מרחב הפעילות	נקודת התורפה/ רמת סיכון (סבירות נזק)	מענה/הקטנת רמת הסיכון	הערות
1.	חצר פלסט	חסימים פאנליות מקלות	סירוק טריץ יום הפעילות והחזקת בסיס לב סוף חסר	

לדוגמא:

ה. בעת כתיבת הדו"ח יש להתייחס לנקודות הבאות:

- הימצאות כבישים/חניה בקרבת השבט.
- פעילות מחנאית.
- פעילות בתוך החדרים.
- פעילות בחצר/מגרש (עמודים/גדרות).
- הימצאות נקודות חשמל סמוך לפעילות.
- שימוש בציוד ייעודי לפעולות.
- המקום, ההפעלה והשימוש באמצעי גז ובמדורות.
- הימצאות בעלי-חיים.
- גג המבנה.
- מחסן.
- הפרשי גובה במתחם הפעילות.
- שריפה.
- פעילות קבוצות צמ"ד (דגש בנגישות).

2. חובת בדיקות גורמי חוץ

בדיקת מהנדס חשמל שנתית ואישור בכתב על תקינות המבנה.

3. הגדרת צוות הג"ס (הגנה סביבתית)

מרכז השבט יגדיר צוות הג"ס לימי הפעילות הקבועים. אחת לחצי שנה יתורגל הצוות בתרגיל דליקה במבנה השבט. פרטי צוות ההג"ס ייתלו בחדר השכבה הבוגרת במקום בולט ויופיעו בתיק הבטיחות.

4. אמצעי שליטה

על מנת לשלוט במקום הקבוצות ביום הפעילות, יימצאו בכל שבט כמה אמצעי שליטה:
א. טבלת מקומות הקבוצות. הטבלה תהא מחיקה ותעודכן בכל יום פעילות.

גדוד	קבוצה	שם המדריך	המקום לפי שעות (כל 1/2 שעה ממהלך הפעולה)

ב. רשימת טלפונים ניידים של שכבה בוגרת וצוות בוגר (גורמי רשות רלוונטיים).

מס"ד	תפקיד	שם פרטי	שם משפחה	טלפון נייד

5. שרטוט

בכל שבט יימצא בתיק זה שרטוט סכמטי של השבט שיכלול: מפת מבנה השבט ומספר לכל חדר, מפת פריסת ציוד כיבוי האש, מפת יציאות החירום, מקום המאבטחים אם יש, מקום ארון החשמל הראשי וכדומה.

פרק 3: פעילות במרחב השבט

1. הגדרות סוגי שטחים: ייקבעו על-ידי מרכז השבט, ראש השבט ומרכז ההנהגה בתחילת שנת הפעילות.
  - א. שטח א': מבנה השבט.
  - ב. שטח ב': חצר הסמוכה למבנה ברדיוס שלא עולה על 250 מ'.
  - ג. שטח ג': שטחי הפעילות ברדיוס העולה על 250 מ', ושאינם חורגים מגבולות היישוב.
2. כל פעילות בשטחי ג' שתתקיים במהלך השנה תאושר על-ידי מרכז השבט בכתב.
3. בתחילת כל שנת פעילות יוגדר מרחב פעילות השבט על-ידי מרכז השבט, ראש השבט ומרכז ההנהגה. בהגדרת המרחב יוגדרו האזורים שלהלן:
  - א. הגדרת כל אזור הפעילות בשבט, שאינו מצריך את אישור ההנהגה במהלך שנת הפעילות, כולל מגבלות לפעילות (אם קיימות, כגון פעילות בחושך, בגשם וכדומה).
  - ב. הגדרת אזור הדלקת מדורות.
  - ג. הגדרת אזור הדלקת אמצעי גז.
  - ד. הגדרת אזור טקסי אש, כולל התייחסות למספר הכתובות.
  - ה. מרכז ההנהגה יתעד את אישור מרחב הפעילות בטופס, בו יסוכמו הפרטים.
4. בכל פעילות אין ללכת יחפים אלא באישור מרכז השבט. מומלץ לנעול נעליים סגורות. פעילות מחנאית, בניית טקס אש וכדומה מחייבת נעילת נעליים סגורות.
5. בתחילת כל יום פעילות יבצע מרכז השבט/בוגר אחראי סריקה בטיחותית ובטחונית, תוך מתן דגש בנקודות תורפה בטיחותיות בהתאם למיפוי שביצע. אם נמצא חפץ חשוד, יש לפעול לפי נוהל הדגשים להלן (ראו נוהל חפץ חשוד בחוזר מנכ"ל תשס"א/5(ב) 21-5.3):
  - בדיקת החפץ החשוד על-ידי מרכז השבט בראייה בלבד ובמרחק סביר מהחפץ (טווח הביטחון מהחפץ: 50 מ' בשטח בנוי, ו-100 מ' בשטח פתוח).
  - פינוי מייד של הקבוצות הסמוכות לחפץ החשוד.
  - הודעה למשטרה ולקב"ט המקומי.
  - הודעה מקדימה לקבוצות האחרות (מתן אות מוסכם ומוכר).
  - תחילת ההתארגנות לקראת פינוי.
  - קביעת סדר הפינוי, הצירים שבהם ינועו הקבוצות, שערי היציאה, שטחי הכינוס וכו'.
  - הטלת משימות על צוותי הכוננות.
  - הודעה על התחלת הפינוי.

- ביצוע הפינוי.
- הגעת המשטרה וטיפול בהפץ החשוד.
- סריקה נוספת על-ידי חבלן המשטרה.
- החזרת התלמידים לכיתות לאחר קבלת האישור מהמשטרה.

6. במפקד השכבה הבוגרת בתחילת כל יום פעילות יש לתדרך על מפגעים בטיחותיים במרחב השבט ועל הוראות ספציפיות ליום הפעילות הרלוונטי.

7. חניך, המבקש לעזוב את מרחב השבט לפני תום הפעילות, יעשה זאת לאחר תדרוך מרכז השבט, ולאחר שזה וידא עם הוריו כי הם מאשרים את יציאתו מהשבט.

8. מחוץ לשעות הפעילות יינעל השבט בצורה בטוחה, והחניכים יתודרכו לא להיכנס אליו.

פרק 4: הבטחת הבטיחות בתנועה לשבט וממנו

1. **כללי: יש לשנן ולחזור ולשנן לחניכים את נוהלי הבטיחות לתנועה לפעילות וממנה, עד אשר הנוהל יהפוך לנוהג.**

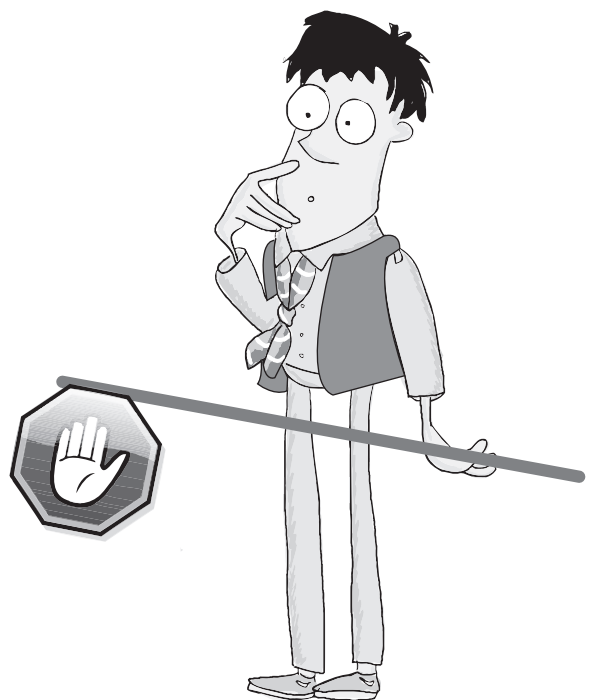
- א. על החניכים לבוא לפעילות במתחם השבט בשעה היעודה היישר מביתם, ולשוב לביתם מיד עם גמר הפעילות. על חריגה מתוכננת של שעות או מן המקום, שבהם מתבצעת הפעילות הרגילה, יש להודיע להורים מראש. הפעילות מתחילה בשבט ומסתיימת בשבט – אלא אם אישר מרכז השבט נקודת מפגש או נקודת פיזור אחרות. יש להקפיד שהמדריך יימצא בכל שלבי הפעילות עם החניכים, ולהימנע ממתן משימות עצמאיות לחניכים.
- ב. מומלץ שהחניכים ילכו לבתיהם בקבוצות (בעיקר לאחר רדת החשיכה).

2. הליכה בקרבת כבישים או דרכים (לרבות מסילות ברזל) תיעשה על-פי הכללים הבאים:

- א. יש ללכת על המדרכה הרחוק ככל האפשר משפת הכביש.
- ב. אם אין מדרכה, יש ללכת בשולי הדרך הרחוק ככל האפשר מהכביש.
- ג. אם אין שוליים תקינים ויש הכרח לצעוד על הכביש, יש לצעוד בצדו השמאלי, קרוב ככל האפשר לשפת הכביש. גם אז יש לצמצם את ההליכה בכביש ככל האפשר.
- ד. לפני חציית כביש יש לעמוד במרחק צעד אחד לפחות לפניו ועם הפנים אליו, לבדוק בכל הכיוונים שהתנועה באה מהם (בצומת - גם מלפנים ומאחור), ורק כשאינ רכב מתקרב לחצות את הכביש בקו הקצר ביותר.
- ה. יש לחצות את הכביש בהליכה מהירה, אך לא בריצה.
- ו. אם החניך חושש לחצות את הכביש לבדו, עליו לבקש עזרה מאדם מבוגר הנמצא בקרבת מקום.
- ז. במעבר חציה מרומזר יש להתחיל בחציית הכביש רק כשדולק אור ירוק ברמזור להולכי רגל, ולאחר שמוודאים שהכביש פנוי או שהרכבים אכן עצרו.
- ח. יש לחצות כביש על גשר, במנהרה או במעבר חציה להולכי רגל, אם אכן יש כאלה בקרבת מקום. אם אין בסביבה מתקן חציה מוסדר להולכי רגל, מחייב החוק חציה בקרבת צומת.
- ט. כשעוצר רכב לפני מעבר חציה, יש לוודא לפני החציה שאין רכב אחר העוקף אותו; ורצוי לעצור ולבדוק זאת גם תוך כדי החציה.
- י. בדרך, המחולקת לאורכה על-ידי מפרדה, יש לחצות כל קטע ככביש נפרד לפי ההנחיות.
- יא. יש להימנע מחציית הכביש בקרבת רכב חונה או בין רכבים חונים.
- יב. אין לחצות את הכביש במקום שיש באמצעו גדר הפרדה - אף אם הגדר נפרצה.
- יג. אין לשבת, לטפס או להישען על מעקי הבטיחות, המיועדים להפרדה בין המדרכה לכביש.
- יד. אין להימצא בכביש אלא לצורך חצייתו או לצורך הליכה בו, כמוסבר לעיל.
- טו. אין ללכת בכביש או לחצות כל דרך, שתנועה עוברת בה (לרבות מסילת ברזל), כשמורכבים מכשירים בעלי אוניות (בשל סכנת ניתוק מהסובב), למעט מכשירי עזר לשמיעה.

3. פעילות בחושך

- א. הגדרה: פעילות המתבצעת במרחב השבט באזור שאינו מואר, כגון: חורשה.
- ב. פעילות זו תיעשה רק במקום, שנסרק על-ידי מרכז השבט לפני הפעילות באור יום ונמצא מתאים לפעילות: ללא בורות, מערות, ירידות תלולות, גדרות תיל ומפגעי בטיחות אחרים.
- ג. פעילות זו תאושר בכתב על-ידי מרכז השבט.
- ד. מדריך הקבוצה יצויד בפנס.
- ה. מומלץ שהמדריך יצויד בטלפון סלולרי.
- ו. יש לחלק לחניכים מספרי ברזל, ומתחילת הפעילות עד לסיומה לערוך ספירה ולקרוא שמות כל 20 דקות, או כאשר מתעורר חשד שחניך חסר. אם נתגלה שחניך חסר, יש לעצור את הפעילות, ומדריך הקבוצה ידווח למרכז השבט בהקדם. יחד הם יקראו בשמו של החניך ויחפשוהו עד אשר ימצאו אותו.
- ז. במשחק מרחב יש לסמן בכל 100 מ' נקודה מוארת בולטת (פנס, סטיקלייט).
- ח. יש לתדרך את החניכים: אם מאבד חניך את דרכו, עליו להגיע לנקודת המסומנת.
- ה. חניך שאבד ואינו מוצא את הנקודה המסומנת יעמוד במקומו ויקרא בשם המדריך שלו שלוש פעמים. הוא ימתין 20 דקות, עד אשר תמצא אותו הקבוצה (בהתאם לתת-סעיף ו' בסעיף זה).

4. נסיעת חניכים בכלי רכב הנהוגים בידי עובדי התנועה

- א. כללי: מעת לעת נוצר צורך להסיע חניכים בכלי רכב של התנועה (וגם פרטיים) הנהוגים בידי עובדי התנועה. הנסיעות בדרכים והסכנות הטמונות בכך מחייבות אותנו להגדיר את מסגרת הכללים וההנחיות לגבי פעילות זו. במקרה כזה יש לפעול לפי ההנחיות להלן:

1. שני תחומי נסיעה

- א. תחום היישוב של השבט ומרחב ההנהגה.
- ב. יעדי נסיעה מחוץ למרחב ההנהגה.

הבהרה: מרחב ההנהגה – משבט לשבט או למשרדי ההנהגה.

2. אישורי הורים

- א. אישור הורים קבוע. לאישור ההורים של תחילת השנה יתווסף סעיף, בו הם מאשרים (או לא) את נסיעת בנם/בתם ברכב, הנהוג בידי עובדי התנועה, בתחומי ההנהגה.
- ב. אישור הורים פרטני לנסיעות ברכב, הנהוג בידי עובד התנועה, ליעדים מחוץ למרחב ההנהגה.

3. אישור דרג מתנדב ואישור הנהגתי

- א. אישור קבוע של ההנהגה וראש השבט במסגרת אישור תיק הפעילות השנתי לנסיעות במרחב ההנהגה.
- ב. אישור פרטני של ההנהגה במסגרת מערכת האישורים ובקרת איכות מקדימה לפעילות; וכן אישור של ראש השבט לנסיעות החורגות מתחום ההנהגה.

4. שעות מנוחה ושעות נהיגה

- א. שעות הנהיגה לא יחרגו משעות הנהיגה הנהוגות במפעלים תנועתיים, דהיינו לא תחל נסיעה לפני שעה 6:00 בבוקר ולא תימשך מעבר לשעה 23:00.

- ב. לא יוסעו חניכים על-ידי נהג, שלא ישן 7 שעות לפחות בלילה שלפני הנסיעה. במפעל צופי ייושם הנוהל, שלפיו עליו לישון 7 שעות במהלך 24 השעות שלפני הנסיעה, או 4 שעות רצופות במהלך 12 השעות שלפני הנסיעה.
- 5. רק נהג בעל רשיון נהיגה בן שנה לפחות מוסמך להסיע חניכים.
- 6. בכל מקרה לא תותר נהיגת ש"שנים במסגרת עבודתם – לא כל שכן הסעת חניכים.

למדו עוד על הסכנות בנהיגה: ראו "תחקיר תאונת דרכים – יער חרובית 2007"

 http://www.zofim.org.il/file_board.asp?troop_id=79352464

5. הסעות בימי פעילות (מדריכי חוץ וקבוצות)

- א. ככלל יתקיימו הסעות במסגרת ימי פעילות על-פי הנחיות חוזר מנכ"ל ואוגדן זה. הסעות ברכבים יבוצעו לפי הנחיות המופיעות בכרך ג' – טיולים, פרק 9, סעיפים 5, 10 ו-11 עמ' 111-112. בהסעות מדריכי חוץ וקבוצות בתחום אותו יישוב בלבד ניתן למנות אחראי אוטובוס, חבר שכב"ג בכיתה י"א או י"ב, באישור מיוחד של מרכז ההנהגה (מקרה כזה דורש את אישורו של מנהל המרחב).

6. הובלת חניכים חדשים ביום הפעילות הראשון

- א. ביום הפעילות הראשון ניתן לקבוע נקודת מפגש ידועה לחניכים חדשים (כגון מרחב בית-הספר). המרחק של השבט מנקודת המפגש לא יעלה על 2 ק"מ.
- ב. לפעילות זו יש להמציא אישור הנהגתי.
- ג. בפעילות זו יימצא חבר שכבה בוגרת לכל 15 חניכים.
- ד. בפעילות זו יימצא בוגר אחראי. הבוגר יסייר בין אזורי הפעילות, במיוחד בקבוצות חדשות בשבט, ויעזור בפתרון בעיות וצרכים של צוות ההדרכה, ההורים והחניכים.

פרק 5: פעילות מחוץ למרחב השבט

1. פעילות במרחב בית-הספר (כגון גיוסים)

- א. כל פעילות, המתבצעת בין אם לפרסום פעילות מסוימת ובין אם כשיתוף פעולה עם בית-הספר.
- ב. כל פעילות שתואם ותאושר עם הנהלת בית-הספר.

2. בנייה מחנאית במתחם בית-הספר/מוסד רשותי, חינוכי

- א. יש לתאם ולקבל אישור בכתב מהנהלת בית-הספר/מוסד אחר לבנייה מחנאית במרחבם. במסגרת התיאום יש לבדוק איך אחראי בית-הספר על המבנים מחוץ לשעות הבנייה והפעילות.
- ב. כל נוהלי הבנייה המחנאית, חלים גם בבנייה במרחב בית-הספר.
- ג. לאחר השימוש יש לפרק את המבנה.
- ד. אין להשאיר את הציוד המחנאי במרחב בית-הספר אלא באישור של מרכז ההנהגה והנהלת בית-הספר.
- ה. במסגרת בקרת האיכות לקראת הפעילות יודא איש צוות ההנהגה כיצד מתבצע סעיף א'.

3. פעילות בכיתות

- א. כללי: יש להקפיד שהפעילות בכיתות לא תסכן את התלמידים בכיתה.
- ב. אין לאפשר לתלמידים לטפס על רהיטי הכיתה – גם לא כחלק מהפעלה כלשהי.
- ג. כל נוהלי גדרות, גגות, עמודי תאורה וחשמל חלים גם במקרה זה.

4. פעילות בהפסקה

- א. בהקמת תחנות צופיות יש להקפיד על קיום כל הוראות הבטיחות המתקיימות בפעילות צופים. מרכז השבט יאשר את השימוש בתחנות לפני תחילת הפעלתן. לכל תחנה יוגדר חבר שכבה בוגרת (ט'-י"ב), והוא האחראי לה.
- ב. כל הדלקת אש תיעשה באישור בכתב מבית-הספר ולפי כללי הבטיחות, המופיעים באוגדן הבטיחות בפרק זה ובחוזר מנכ"ל משרד החינוך.
- ג. בכל פעילות בהפסקה יוגדר אחראי (מרכז בוגר או מרכז צעיר). הוא יתדרך את חברי השכבה הבוגרת ויהיה בקשר עם האחראי מטעם בית-הספר.

5. פעילות בבית החניך

- א. בפעילות זו יימצא הורה או אח מגיל 16 ומעלה.
- ב. מרכז השבט יתדרך את המדריך האחראי בדבר התנהגות נאותה בבית החניך.
- ג. בפעילות זו אין להדליק אש, לא מדורות ולא גז.

6. פרסום חוצות, תלייה וטיפוס

- א. פרסום חוצות על-גבי לוחות מודעות ייעשה במקומות המורשים לכך בלבד והמאושרים על-ידי הרשות המקומית.

- ב. תליית שלטים תיעשה במקומות, שאינם מהווים הפרעה לתנועת כלי הרכב, באישור מרכז השבת ובתיאום עם הרשות המקומית.
- ג. תליית שלטים, המצריכה טיפוס, תיעשה באמצעות סולם תקין בלבד ולאחר תדרוך של בוגר בנושא.
- ד. לא ייתלו או יודבקו קישוטים, שרשראות, כרזות ואביזרי נוי על גופי תאורה, עמודי חשמל וחוטי חשמל.
- ה. מיד עם סיום האירוע יש להסיר את כל פרסום החוצות שנעשה ולנקות את המקום.

פרק 6: בנייה מחנאית: הקמת המתקנים, השימוש בהם ופירוקם

1. אישורי בטיחות

- לעניין אישור הבטיחות אנו מבחינים בין שלושה סוגים של מתקנים מחנאיים:
- מתקן מחנאי שגובהו המרבי 2 מ' יאושר מההיבט הבטיחותי בידי הבוגר האחראי בשטח (מרכז שבט, מדריך שכבה וכו').
  - מתקן מחנאי:** מתקן שדה ארעי המוקם במסגרת פעילות מחנאית, העשוי עץ, צינורות מתכת, חבלים ואמצעי חיבור אחרים ואשר גובהו המרבי 4 מ'. יאושר מההיבט הבטיחותי בידי בעל תפקיד שהוכשר והוסמך מטעם התנועה לאשר מתקנים מחנאיים.
- האישור יתייחס לפרטים אלה:

1. תוכנית המתקן: שרטוט, חומרים, חיזוקים, עומסים ופרטים נוספים.
  2. תוכנית ההקמה: העובדים וכשירותם, סדר העבודה, האחריות, הבטיחות והפיקוח.
  3. השימוש: בדיקה חזותית ובדיקת היציבות.
- ג. **מתקן מחנאי הנדסי:** מתקן שדה ארעי המוקם במסגרת פעילות מחנאית, העשוי עץ, צינורות מתכת, חבלים ואמצעי חיבור אחרים ואמצעי עגינה שונים, המיועד לשימושם של יותר מ-6 בני אדם בו-זמנית, ו/או מתקן אשר מתקיימת בו תנועה (דינמיות) של חלקיו, ואשר גובהו המרבי 6 מ'. יאושר מההיבט הבטיחותי בידי בעל תפקיד, שהוכשר והוסמך מטעם התנועה לאשר מתקנים מחנאיים, לאחר שיוועץ במהנדס/בהנדסאי אזרחי רשום. האישור יתייחס לפרטים אלה:
1. תוכנית המתקן: הדגם, השרטוט, החומרים, החיזוקים, העומסים ופרטים נוספים.
  2. תוכנית ההקמה: העובדים וכשירותם, סדר העבודה, האחריות, הבטיחות והפיקוח.
  3. השימוש: בדיקה חזותית ובדיקת היציבות.

2. שלב ההכנות

- א. לפני ההקמה של מתקן כלשהו יש להגדיר את סוגו, לקבוע את גובהו ואת מקומו המדויק, ולהכין תרשים או דגם שלו.
- ב. תוכנית המתקן תאושר בידי מנהל המחנה. ראו נספח 4 בכרך זה עמ' 45.
- ג. השטח, שבו יוקם המתקן, לא יהיה מתחת לקווי חשמל או טלפון.
- ד. שטח המתקן יגודר בגידור תוחם, והכניסה אליו תותר רק למי שעוסק בהקמתו.
- ה. יש להכין מראש את כל הציוד הנדרש, ובכלל זה סנאדות, מסמרים, חבלים וחומרי בנייה אחרים.
- ו. יש למנות מדריך בעל ידע והכשרה מתאימים וניסיון של שנה לפחות. הוא אחראי על הקמת המתקן.
- ז. יש לתדרך את הקבוצה שתשתתף בהקמת המתקן.
- ח. התדריך יכלול הוראות בטיחות ואמצעי אבטחה לעבודה במקומות גבוהים.
- ח. יש לדאוג כי בקרבת מקום ובהישג יד תימצא ערכת עזרה ראשונה.

3. שלב ההקמה

- א. המתקן ייבנה בפיקוחו ובהנהלתו הישירה והמתמדת של המדריך האחראי, ויאושר בידי מנהל המחנה או רכז הבטיחות במחנה.

- ב. במשך כל זמן ההקמה תותר הכניסה לשטח המתקן רק למי שעוסק בבנייה ורק באישור המדריך האחראי.
- ג. יש לנקות את שטח המתקן מאבנים, מיתדות שנותרו בשטח מפעילות קודמת ומכל עצם אחר, העלול לסכן את החניכים.
- ד. על מתקן, שגובהו מעל ל-4 מ', לא יעלו יותר מ-6 אנשים בו-זמנית.
- ה. בכל שלבי הבנייה על מתקן, שגובהו 2 מ' ומעלה מהקרקע, יש להשתמש ברתמת עבודה תקנית (ראו בהמשך). הרתמה תחובר באמצעות טבעת, המיועדת לתת מענה למצב, בו מופעל עליה כוחות קריעה בציר האורך שלה (כ-2200 ק"ג) ובציר הרחב (כ-700 ק"ג).
- ו. להלן התקנים לגבי עבודה עם רתמה:
  - רתמת עבודה: רתמה לבלימת נפילה בעלת נקודת אחיזה אחורית: תקן En361.
  - חבל סנפלינג באורך 3 מ': תקן En1891.
  - טבעת הובלה (טבעת ללא נעילה): תקן En 12275. עומס קריעה מינימלי: 2200 ק"ג.

בחירת נקודת החיבור - חבל-מבנה

①	סנאדה אנכית
②	סנאדה אופקית
③	כפיתה
④	טבעת הובלה תקן En 12275
⑤	לולאה אלפינית

- ז. המתקן ייבנה מעץ, והחיבורים ייעשו באמצעות חבלים.
- ח. לא יותקנו אלמנטים בעלי פינות חדות, הבולטים מדופנות המתקן, מתחת לגובה 2 מ' מפני הקרקע.
- ט. שטח המתקן יגודר בגידור תוחם, ובקרבתו יוצב שלט: "אין כניסה לחניכים ללא ליווי מדריך!".
- י. במתקן ללא משטח עבודה ושגובהו מעל 2 מ' תיעשה העבודה ברתמה תקינה ובחבל אבטחה לעיגון יציב. לפני כן יעבור החניך הדרכה כיצד לעבוד ברתמת אבטחה.
- יא. בסיס המתקן יהיה מרובע, ומידותיו יהיו 2x2 מ' לפחות, ו-4x4 מ' לכל היותר (לא כולל החצובות והמשולשים).
- יב. היתדות יוצבו במרחק עד מטר אחד זו מזו.
- יג. המתקנים יעוגנו לעצים יציבים או למעגנים בשיטות המקובלות לפי הצורך.
- יד. בתום הבנייה של שלד המתקן ייבנו מעקים בכל מקום, שיש בו תנועה של אנשים בגובה מעל 2 מ'.
- טו. אם מרכיבים את המתקן על בסיס בטון קיים, יש לחברו לווים או ליתדות שיוכנו מראש בשטח.

- טז. העלייה למתקן תיעשה על גבי סולם בעל שלבים הצמוד למתקן. אם גובה הסולם מעל 2 מ', יש להתקין מעקה גב לכל אורכו למניעת נפילה. אם העלייה נעשית בשיטה אחרת (לא באמצעות סולם), יש להתקין מאחזי יד בגובה 110 ס"מ.
- ז. מתקן לשניה, שגובהו מעל 50 ס"מ, חייב במעקה מכל צדדיו. גובה המתקן לא יעלה על 1.5 מ', ובכל מקרה יהיה חד-קומתי.
- יח. התקנת חשמל במתקן תיעשה אך ורק בידי חשמלאי מוסמך. מתח החשמל יהיה 24 וולט בלבד.
- יט. בנייה בשעות הלילה מותרת באישור תנועה, ואך ורק בתנאים אלה:
  1. החניכים והמדריכים ינוחו בשעות היום לקראת עבודתם בלילה.
  2. הפעילות לא תיעשה על חשבון הכמות המחייבת של שעות שינה: 6 שעות שינה רצופות בלילה, ומנוחה של שעה אחת בצהריים.
  3. במקום תהיה תאורה מתאימה, שהוכנה מראש ואושרה בידי חשמלאי מוסמך.

4. שלב השימוש

- א. המדריך הממונה על הקמת המתקן יהיה הראשון שישתמש בו. הוא יבדוק את חוזקו ואת יציבותו.
- ב. עליית חניכים למתקן תיעשה בליווי מדריכים.
- ג. יש לציין בשילוט ברור את גיל החניכים, הרשאים להשתמש במתקן, ואת מספר האנשים, הרשאים להשתמש בו בו-זמנית.
- ד. עם תחילת הפעילות בכל בוקר ייבדקו המתקנים בידי מדריך אחראי לפי רשימת בדיקה מסודרת.
- ה. בשעות הלילה אין לעלות על מתקן שגובהו מעל 2 מ'.

5. שלב הפירוק

- א. לצורך פירוק המתקן ימונה מדריך אחראי בעל ידע והכשרה בהקמת מתקן ובפירוקו. בעת פירוק המתקן יש לנקוט את כל כללי הזהירות שנקטו בעת ההקמה.
- ב. מתקנים שגובהם מעל 2 מ' יפורקו באור יום בלבד. במקרים חריגים יש לקבל אישור בנוהל אישורים חריגים – דהיינו אישור עקרוני אצל מנהל המרחב והכנת תוכנית ניהול סיכונים לאישור מנהל הבטיחות ומנהל המרחב – בטרם יאושר סופית על-ידי ממונה בטיחות ארצית במשרד החינוך.
- ג. יש לגדר את שטח המתקן. הכניסה לשטח זה תותר אך ורק לעוסקים בפירוק המתקן.
- ד. לפני תחילת הפירוק יתדרך המדריך האחראי את המפרקים בשלבי הפירוק.
- ה. לצורך הפירוק יש להשתמש בצידוד תקין ומתאים לשימוש.
- ו. הפירוק ייעשה בשלבים, מהחלק העליון כלפי מטה. בכל שלבי הפירוק יש להימנע מגרימת מפולת.
- ז. במהלך פירוק המתקנים יש לתת את הדעת לסיכונים הכרוכים בשימוש בסכינים לחיתוך חבלים.
- ח. בתום הפירוק יש לסרוק את השטח היטב ולוודא, כי כל היתדות הוצאו וכל המעגנים ששימשו לחיזוק המתקנים פורקו.

6. ציוד וחומרים

- א. הציוד שבו משתמשים להקמת המתקן (כגון פטישים וצבתות), יהיה תקין, ויש להשתמש בו בצורה המתאימה לייעודו.

ב. אם משתמשים במסמרים, עליהם להיות מפותלים. המסמר לא יבלוט מהרכיבים.

ג. היתדות לחיזוק המתקן יהיו מברזל, וגובהן יהיה בין 20 ס"מ ל-1.2 מ'.

ד. ככל שלבי הבנייה, יש לכסות את היתדות (בזנ"טים) בספוג בצורת צינור –

"שרוול הגנה לבזנ"טים" – המיועד לבידוד צנרת קירור.

ה. אורכן של הסנאדות המשמשות להקמת המתקן יהיה 1-7 מ', ועוביין 3-12 ס"מ.

ו. המדריך האחראי יבדוק את הסנאדות, ויודא כי הן מותאמות לייעודן וכי הן חזקות וללא ריקבון, תולעים או סדקים.

ז. יש להשתמש בחבלים שזורים העשויים מסזיל או מחומרים סינתטיים, שעוביים 4-12 מ"מ.

חבלי הסזיל יהיו בשימוש חד-עונתי. חבלי סזיל, ששימשו כמיתרים לחיזוק מתקנים, יכולים לשמש ככאלה לשנה נוספת בלבד לאחר שייבדקו ויאושרו על-ידי המדריך האחראי. בחבלים סינתטיים (מפוליפרופילן), החזקים יותר, יש להשתמש בהתאם להוראות היצרן עד 5 שנים, בתנאי ששלמותם ותקינותם ייבדקו לפני השימוש (הבדיקה תיעשה על-ידי המדריך האחראי על בניית המתקן). מומלץ לסמן חבלים סינתטיים כל שנה בצבע אחר כדי לזהות את תקופת השימוש בחבל.

ח. חבלים שיצאו משימוש יש לחתוך לאורכים קצרים כדי למנוע שימוש נוסף בהם. חבלים מסזיל

עשויים מחומרים אורגניים וטבעיים, ואפשר לזרוק אותם לאשפה רגילה. לעומת זאת עשויים

חבלים סינתטיים מחומרים שאינם מתפרקים, ולכן אסור לשרוף אותם, ומומלץ לאוספם

ולהעבירם למחזור.

ט. הקשר של חבל לצורך חיבור סנאדות יהיה קשר מוט. הכפיתה לצורך חיבור הסנאדות תהיה

מרובעת, מצולבת או כפיתת שמינית, בהתאם לצורך. עובי חבל הכפיתה: 4-6 מ"מ.

י. אפשר להשתמש בחומרי בנייה נוספים, כמו מתכות וקירות, אולם אורכם לא יעלה על מטר אחד,

והשימוש בהם יהיה בבסיס התחתון של המתקן.

7. כלי עבודה

א. יש לוודא כי כלי העבודה במחנה – ובכלל זה כלי העבודה החשמליים – תקינים, כמפורט להלן:

1. גרזינים: החיבור של הגרזן לקת יהיה תקין.

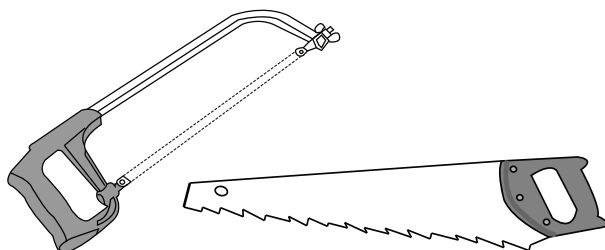
2. מעדרים: הקת תהיה שלמה ולא סדוקה.

3. מסורים: המסורית תהיה שלמה וללא שיניים שבורות.

ב. יש לוודא כי במחסן מצוי כל הציוד הנדרש, וכי אין בו ציוד מיותר וחומרים דליקים.

ג. החומרים והציוד יאוחסנו בדרך שתמנע את נפילתם על אנשים הנמצאים בקרבתם.

ד. ראו גם "כלים כבדים" בכרך זה, פרק 8, סעיף 4 עמ' 30.

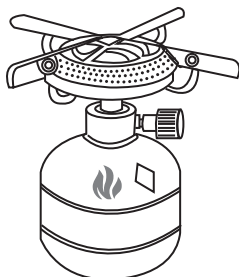
פרק 7: בישול באש

1. הוראות בטיחות

- אחראי הפעילות ימנה בודק לכירות (בנוסף למדריך הקבוצה).
- א. כל מדורה, לרבות מדורה שתשמש לבישול, תובער באופן "צופי": גפרורים, נייר שבבי עצים, זרדים וענפים דקים. במקרים חריגים ניתן להשתמש בנפט או סולר – אך לא בשום חומר דליק אחר.
  - ב. יש להקפיד שהמשטח, שעליו מונחים אמצעי הבישול, הוא משטח יציב, ושיאפשר הנחת כלי הבישול ללא צורך בתמיכה ידנית תוך כדי הבישול.
  - ג. רצוי להוסיף בשולי הכירה אבני שפה לייצוב כלי הבישול. אין להשתמש בכירה שאינה יציבה.
  - ד. טבון: בטרם יחל הבישול בטבון יש לוודא שהוא יציב ואיתן.
  - ה. יש להקפיד על הפרדה ברורה של שטח הבישול.
  - ו. כל מהלך הבישול ייעשה תחת השגחתו הצמודה של המדריך על נקודת הבישול ותחת פיקוחו של אחראי בוגר על אזור הבישול.
  - ז. יש לוודא שהחניכים יושבים/עומדים במרחק סביר (יש להתחשב ברוח וגודל הבעירה).
  - ח. הוא לא יקטן ממטר מאמצעי הבישול – גז או מדורה.
    - הגיל המינימלי לבישול יהיה כדלקמן:
    - בישול באמצעות טבון יהיה מכיתות ד' ומעלה.
    - בישול, המתאפיין בהרתחת מים וטיגון או צליית תפוחי אדמה על גחלים, יהיה מכיתות ו' ומעלה.
    - השימוש בגזייה יהיה מכיתות ט' ומעלה.
  - ט. בכל נקודת זמן יעסוק רק אחד החניכים, תחת השגחת המדריך, בכלי הבישול שעל אמצעי החימום/בישול.
  - י. אין להשתמש בטיגוני "שמן עמוק". יש לצמצם למינימום את הבישול בתצורת טיגון.
  - יא. יש להקפיד שבאזור הבישול יימצאו מים לטיפול מידי בכוויות, וכן אמצעי כיבוי למקרה התלקחות.

2. גז

- א. חיבור בלוני גז ייעשה אך ורק בפיקוח בוגר. יש להקפיד שהבלונים יהיו מרוחקים ממקורות חום ודליקה, ושהמקום מוגן מרוח. יש להקפיד על קיום כל הוראות הבטיחות כפי שהן מופיעות בסעיף 1 של פרק זה.
- ב. השימוש בגזיות יעשה בהתאם לגודלן (מרבית הגזיות מתאימות לחימום פינג'ן או לכל היותר כלי בעל קוטר קטן). הבוגר האחראי בטיול/בפעילות יאשר את השימוש בגזיות מבחינת תקינותן וייעודן.

מטפי כיבוי

3.

כמות מטפי 6 ק"ג (או לחלופין 2 מטפי 3 ק"ג):

כמות נקודות הבישול	כמות מטפי 6 ק"ג
3-1	1
6-4	2
9-7	3
12-10	4

מעל 12 נקודות בישול - לפי נוהל פריסת עמדות הג"ס במחנה קיץ:

כמות החניכים	כמות עמדות הג"ס
200-0	4

לכל 200 חניכים נוספים יש להוסיף עמדת הג"ס.

פרק 8: אחסון חומרים וכלים כבדים והשימוש בהם

1. כלים חשמליים

- א. כללי: במהלך הפעילות עולה הצורך להשתמש בכלים חשמליים, המקילים את העבודה. כלים אלו מזמנים סכנות.
- ב. להלן ההנחיה:
  1. ככלל אין אישור לחניכים בכל גיל להשתמש בכלי עבודה, המיועדים לעיבוד שבבי, לרבות מסורים חשמליים, דיסקים וחרמשים חשמליים. יוצאות דופן: מקדחה חשמלית שרשאים להפעילה חניכים מכיתה י"א, ומברגה חשמלית/נטענת. העבודה במקדחה תיעשה כאשר החניך מרכיב משקפי מגן.
  2. אין לאפשר לחניכים בכל הגילים לעשות שימוש ברתכות - הן חשמלית הן בריתוך אוטוגן.
  3. ניתן לאפשר לחניכים מכיתה ח' להשתמש באקדח דבק חם.
  4. השימוש בכלי עבודה חשמליים ושאר המכשירים החשמליים - מערכות, טלוויזיות, מקררים וכדומה - וכפוף לבדיקה מסודרת של מרכז השבט לגבי תקינות המכשירים, ובעיקר תקינות ורציפות של כבלי החשמל.
  5. מכשירים, אשר ימצאו לא תקינים, יתוקנו/יבדקו על-ידי חשמלאי מוסמך בלבד. חל איסור על תיקונים ואלתורים במכשירים חשמליים, כגון הארכת כבלי חשמל באופן עצמאי.
  6. שימו לב: רוב אירועי ההתחשמלות, שדווח עליהם בתנועה, התרחשו כתוצאה מתקלה בכבל החשמל או בתקע.
- ג. הפעלת גנרטורים קטנים ("פק פק"): ראו נספח 5, עמ' 50, בסוף כרך זה.

2. שימוש בחומרים מסוכנים - כללי

- א. רקע: במסגרת הפעילות בתנועה נעשה שימוש רב במכלי שתייה (ג'ריקנים דומיהם) וכן במגוון סוגי נזולים, אשר אינם ראויים לשתייה ואף עלולים לסכן את בריאותנו בשל שימוש לא נכון בהם. במהלך השנים האחרונות אירעו כמה מקרים של שתייה בשגגה של חומרים מסוכנים.
- ב. מטרת ההנחיה להורות לבעלי התפקידים בתנועה את נוהלי השימוש, האחסון והובלת החומרים המסוכנים ומים.

ג. הגדרות

- 1. מי שתייה: מים אשר נלקחו ממקור מים מאושר.
- 2. חומרים מסוכנים/אסורים לשתייה
  - א. דלקים (נפט, סולר, בנזין וכיוצ"ב) וגז לבישול.
  - ב. חומרי ניקוי וחיטוי.
  - ג. חומרי הדברה.
- 3. מכלים המאושרים לאחסנת מי שתייה
  - א. ג'ריקן.
  - ב. טרמוקנים מכל סוג.
  - ג. בקבוקי פלסטיק שהכילו נזולים המיועדים לשתייה (מים ומשקאות קלים).
  - ד. מכלים שלא הכילו בעבר חומרים מסוכנים.

4. יש לנהוג לפי הנהלים להלן:

א. אחסנת הנזולים

- 1. מי שתייה
  - א. יאוחסנו אך ורק במכלים המופיעים בפרק זה בסעיף 3.
  - ב. כלים אלה יסומנו בכתובית "מי שתייה בלבד" גדולה מכל צדי הכלי.
  - ג. כלים אלה ירוכזו במקום מוגדר, המופרד בצורה בולטת משאר סוגי הנזולים. יש להקפיד לאחסנם לאחר ריקון מי השתייה והשאת המכל בלתי פקוק על מנת שיתאוורר.

2. חומרים מסוכנים

- א. חומרים אלה יאוחסנו בכלים, אשר יסומנו בצורה בולטת לגבי תכולתם המסוכנת מכל צד באופן הבא: "סכנה - דלק"; "סכנה - חומר ניקוי/חיטוי"; "סכנה - חומר הדברה".
- ב. כלים אלה יסומנו גם באמצעות איזיקון על ידית הנשיאה. כך יתאפשר לחוש שמדובר בכלי של חומר מסוכן בעת אחיזת הידית בחושך או בערפל כבד.
- ג. יש לאסור אחסנת חומרים, אם דליפתם עלולה לגרום לפגיעה בריאותית בחניכים או לנזק סביבתי.
- ד. אין לאחסן דלקים מכל סוג בשבטים.
- ה. בלוני הגז יאוחסנו בכלובים נעולים, או יינעלו באמצעות שרשראות ומנעולים לאובייקטים קשיחים מחוץ למבנה במקום מאוורר לא בקרבת

- אזורי הפעילות. יש להפרידם באמצעות שילוט בולט: "חומר דליק".
- ו. יש לוודא כי במחסן מצוי כל הציוד הנדרש, וכי אין בו ציוד מיותר וחומרים דליקים.
  - ז. החומרים והציוד יאוחסנו בדרך שתמנע את נפילתם על אנשים הנמצאים בקרבתם.

ב. הובלה ושימוש

1. בעת העמסת הציוד יש להנחות את הבוגר, האחראי על ההעמסה, לבדוק את הנקודות הבאות:
  - א. לאשר את הציוד המיועד להעמסה.
  - ב. לוודא שכל המכלים אכן פקוקים, מסומנים ומופרדים, כמצוין בהנחיה זו.
  - ג. לוודא שאין מועמסים דליקים עם פרטי ציוד.
2. דלקים ובלוני גז יובלו בהובלה נפרדת. ניתן לשאת מכל גז עד 30 ק"ג ברכב פרטי, שאינו מוביל אנשים.
3. יש לקרוא היטב את הוראות השימוש בחומרים המסוכנים בטרם נעשה בהם שימוש: כפפות מסכות וכו'.

3. מסיר שומנים

- א. כללי: מסיר שומנים הוא חומר ניקוי, המסלק בצורה טובה לכלוך ושומנים המצטברים בכלי הבישול והטיגון, מסיר היטב את הפיח והשומנים המצטברים בכירות הגז ובתנורים, ומחטא אותם. זהו חומר חומצתי חזק מאוד, ולכן במקביל ליעילותו הוא מהווה סכנה.
  - ב. הסיכונים שבשימוש בחומר
    1. שתייתו בטעות.
    2. כווייה בעור/התזה לפנים ופגיעה בראייה.
  - ג. בגלל הסיכון שבשימוש בחומר זה הוחלט להגדיר ולהגביל את השימוש בו:
    1. חל איסור על שימוש במסיר שומנים נוזלי. מותר להשתמש רק בתרסיסים מוקצפים.
    2. השימוש במסיר שומנים ייעשה על-ידי בוגרים בלבד.
    3. המשתמש ילבש כפפות גומי בעלות שרוול, שיכסה את היד כמה סנטימטרים מעל מפרק כף היד (כפפות ייעודיות למשק הבית – ולא כפפות המשמשות אנשי רפואה, שבהן הכפפה מכסה רק את כף היד עד המפרק).
    4. יש להקפיד ולהיזהר, שבזמן התזת החומר לא ייפגעו עיני המשתמש או של אנשים בסביבתו.
    5. בכל מקרה אין לחרוג מהוראות היצרן לגבי השימוש, האחסנה והשלכת האריזה הריקה בתום השימוש.

4. כלים כבדים

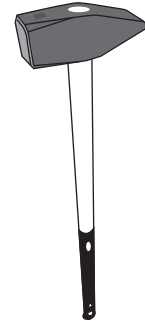
א. **רקע כללי:** במהלך הפעילות הצופית נעשה שימוש נרחב ביתדות ובבזנ"טים, ואלה מחייבים אותנו להשתמש באמצעי נעיצה (פטישי 5 ק"ג והלמניות). שימוש נרחב באמצעים אלה גורם מעת לעת לפגיעות בגפיים ובראשי המשתמשים. מטרת הנחיה זו לצמצם תופעה זו ואף למגרה.

ב. ההנחיה

1. השימוש בכלים אלה יותר לחניכי כיתות ט' ומעלה, במקרים חריגים ולפי שיקול דעת של מרכז ההנהגה ניתן לאשר שימוש גם לכיתות ח'.
2. טרם השימוש בכלים אלה יעביר מרכז השבט או בוגר אחר בהנהגה תדריך, המלווה בהדגמה כיצד לעשות זאת. תדריך זה יכלול בדיקת תקינות בטרם השימוש. גרזינים: החיבור של הגרזן לקת יהיה תקין. מעדרים: הקת תהיה שלמה ולא סדוקה. מסורים: המסורית תהיה שלמה וללא שיניים שבורות.

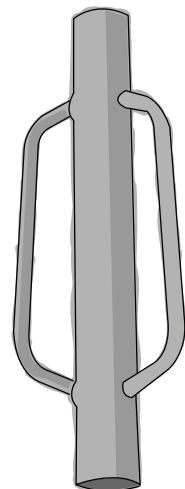
א. פטיש 5 ק"ג

1. בדיקת שלמות הפטיש, הידית והחיבור לראשו. אין להשתמש בפטיש שראשו אינו מוחזק על-ידי הידית. כן אין להשתמש בפטיש שידיתו פגומה.
2. אחיזת הבזנ"ט או היתד תיעשה בידי אדם נוסף. הוא יקפיד שאצבעותיו לא יהיו בקרבת משטח החבטה, ושראשו לא יהיה במסלול הנפת הפטיש.
3. אוחז הבזנ"ט ישתמש בכפפות עבודה.
4. בכל שימוש בבזנ"טים יש לכסותם בספוג בצורת צינור - "שרוול הגנה לבזנ"טים" - המיועד לבידוד צנרת קירור.

ב. הלמנייה

1. יש להשתמש בהלמנייה בעלת המידות הבאות: אורך: 90 ס"מ. קוטר: 10-15 ס"מ.
2. שכבת ברזל כפולה/משולשת בחלק ההולם.
3. בכל מקרה אין להשתמש בהלמניות, שהחלק ההולם שלהן אינו עגול או בולט בצורה משמעותית מקוטר השרוול.
4. יש לוודא שהידיות מרותכות היטב לשרוול ההלמנייה.
5. יש לדרוש מהיצרן/המשווק של ההלמנייה, שהמרווח בין הידיות לשרוול יאפשר תנועה חופשית של כף היד האוחזת, ושמפרקי כף היד לא יתחככו בגוף ההלמנייה.
6. יש לראות את שלבי השחלת השרוול על הבזנ"ט ושליפתו כנקודות תורפה המצריכות משנה זהירות.
7. יש להקפיד על שימוש בכפפות עבודה.
8. יש להזהיר את החניכים: חלק נכבד מן הפגיעות מהלמנייה קרו כאשר חניכים הגבירו את קצב העבודה, ומהתנופה נשלפה ההלמנייה מהבזנ"ט

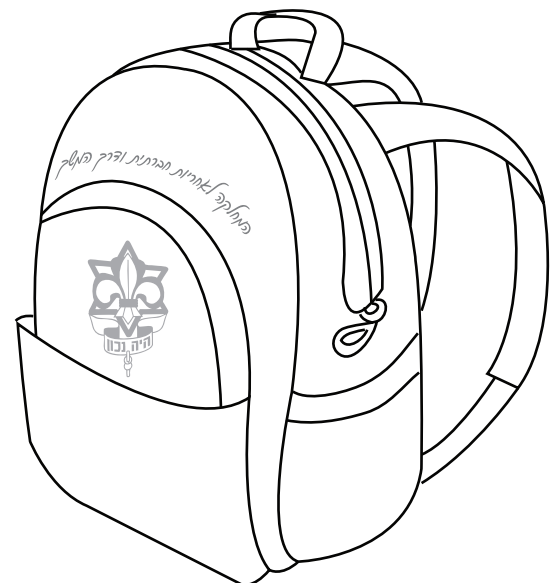
ופגעה בפדחת אחד ההולמים.

פרק 9: שנת שירות ונח"ל

1. אין לנסוע בטרמפים.
2. אין להשתמש ברכב פרטי בשנת השירות לצורכי העבודה והקומונה.
3. אין להחזיק ו/או לשתות משקאות אלכוהוליים בקומונה.
4. אין להשתמש בסמים במהלך שנת השירות.
5. אין להחזיק ו/או לעשן נרגילה בקומונה.
6. בתחילת השנה יקבל כל מתנדב שנת שירות תרסיס גז מדמיע, מרכז דרך המשך.

פרק 10: פעילות חניכי צמי"ד

הערה: ב"פעילות חניכי צמי"ד" הכוונה לחניכי צמי"ד, המהווים קבוצה אורגנית בשבט, ולחניכים בעלי צרכים מיוחדים, המשולבים באופן פרטני בקבוצות האורגניות האחרות בשבט. כך יש להיעזר במידע כללי ביחס לתוכנית השילוב בחוברת צמי"ד התנועתית.

1. במרחב השבט

- א. הנגשה: ביצוע התאמות בתשתיות הפיזיות של השבט בהתאם לצורכי החניכים, דוגמת שירותים מותאמים, רמפות או בחירת חדר עם כניסה מרווחת (אם מדובר בחניך המתנייד על עגלת נכים או קביים).
- ב. אישור רפואי: לכל חניך צמי"ד חייב להיות אישור רפואי לכל שנת הפעילות, כולל מפעלים. כל שנה יש לחדש את האישור הרפואי. האישורים צריכים להישמר אצל המרכז ובאחריותו. הנחיות אלה יש לבצע גם בשילוב פרטני של חניכי צמי"ד בקבוצה.

2. מבנה הקבוצה

- א. יש לפעול לבחירת החניכים והקבוצה לפי ההנחיות בחוברת צמי"ד התנועתית. יש לשים לב לדגשים אלה:
  - א. על כל 10 חניכים יופקדו 2 מדריכים לפחות.
  - ב. אם יש לחניך בעיות רפואיות הדורשות תשומת לב מיוחדת (כמו אפילפסיה או תזונה מיוחדת), יש לבדוק את היכולת שלו לבצע פעולות הכרוכות במאמץ פיזי.

3. פעילות חוץ-שבטית

- א. אירועים שבטיים, שיתקיימו מחוץ למתחם הגיאוגרפי של השבט, כמו טיולים, יום צופה ומחנה קיץ, צריכים להיות מותאמים לשילוב חניכי צמי"ד בהם.
  - א. לכן יש להיערך בקפידה לקיומם תוך הקפדה על הדגשים הבאים:
    - א. התייעצות עם ההורים ואיש הקשר לגבי יכולות כל חניך וחניך להשתלב בפעילות שתתקיים באירוע; מגבלות רפואיות של החניך והצורך בטיפול תרופתי (בציון סוג התרופה ומועדי נטילתה).
    - ב. הכנה מוקדמת של ההורים והחניכים לפעילות העתידית: העברת חוזרים להורים והתנסות בפעילות טבע עם החניכים.
    - ג. הקצאת כוח אדם נוסף, שיאפשר מתן יחס אחראי ואישי לכל חניך (שכב"ג, חניכי ט', הורים מלווים, מלווים מטעם המסגרת המפנה).
    - ד. התאמת משך הפעילות.
    - ה. בהכנת הפעילות יש לוודא כי אפשר להתאים את סביבת הפעילות לצורכי החניכים, כמו ויסות גירויים מטרדיים ומסיחים (רעש, אור חזק, ריחות וכו') וקיומם של מתקנים ועזרים נדרשים (סמיכות לשירותים, ברזיות ומיטות שדה במידת הצורך).
  - ו. חשוב לקיים תוכנית חלופית עבור הקבוצה למקרה שיהיה שינוי בלתי צפוי, אשר לא יאפשר את השתתפות החניכים בפעילות.
1. לגבי טיול או מחנה קיץ מחויב מרכז השבט לדווח למרכז הנהגה, עורף הטיול וראש הטור על לקות החניכים וקיום תוכנית להתמודדות עם בעיות בפעילות.

הדיווח יבוצע בכתב במהלך בקרת האיכות רמה ממונה.

2. עם היציאה לפעילות על מרכז השבט לוודא כי מספר מדריכי העזר וההורים המלווים היוצאים יהיה מספק, ויאפשר פעילות תקינה ומענה על כל הצרכים של חניכי הקבוצה.
- ז. צירוף חניכי צמי"ד לפעילות מחייב התייחסות נפרדת בבקרת האיכות של הפעילות (ראו נספח 2 בסוף כרך זה).
- ח. כל ההנחיות לגבי פעילויות חוץ עם חניכי צמי"ד תקפות גם לגבי חניכים המשולבים באופן פרטני.

4. הסעות חניכי צמי"ד

- א. יש לפעול לפי ההנחיות של נסיעה באוטובוס מתוך חוזר מנכ"ל וכרך ג' – **טיולים**, פרק 9 עמ' 111-112.
- ב. לכל הסעה מטעם תנועת הצופים יצורף מלווה אחד לפחות. ללא מלווה לא תתבצע ההסעה.
- ג. באחריות מרכז השבט לוודא מראש את אופן ההגעה והחזרה של המלווה לשבט/מקום היעד.
- ד. במהלך ההסעה יודא המלווה התנהגות הולמת של החניכים ושל הנהג.
- ה. לפני היציאה יודא מרכז השבט שברשות המלווה טלפון סלולרי במצב תקין.
- ו. מרכז השבט ימנה מלווה קבוע.
- ז. אם אין אפשרות למלווה קבוע, מומלץ כי מספר המלווים לא יעלה על 4.
- ח. בתחילת שנת הפעילות יעביר מרכז השבט תדריך למלווה.
- ט. התדריך יכלול מידע על המוסד החינוכי, פרטי החניכים ואנשי הקשר מטעם המוסד, דגשי בטיחות והוראות התנהגות בעת נסיעה.

נספח 1: רשימה מנחה לעריכת מבדק בטיחות לאבטחת התנאים הבטיחותיים במתחם השבט (אוגוסט 2005)

להורדת טופס המבדק ראו אתר תנועת הצופים, מחלקת בטיחות, לוח קבצים "תיק בטיחות שבטי - גרסת ספטמבר 2006" http://www.zofim.org.il/file_board.asp?troop_id=79352464

כללי

בשיתוף תנועות הנוער הפיק משרד החינוך רשימה מנחה למבדק בטיחות במבני התנועה. אף שמשרד החינוך מגדיר טופס מבדק זה כטיוטה, החליטה תנועת הצופים להתחיל במהלך רב-שנתי לטיפול במבני השבטים על מנת ליצור סביבת פעילות נוחה ובטוחה יותר לחניכיה. להלן טבלה לעזר למילוי משימה זו.

נתוני המבדק ירוכזו למאגר נתונים, ובהתאם לתוכנית רב-שנתית יטופלו הממצאים.

שיטת הפעולה

- מרכז השבט יערוך את המבדק עד לסוף חודש אוקטובר.
- לאחר שיבוצע סיור בשטחי הפעילות של השבט על-ידי מרכז ההנהגה/איש צוות הנהגה ממונה, יסכם מרכז ההנהגה את המבדק בשיתוף מרכז השבט וראש השבט.
- מרכז ההנהגה יפיק סיכום מבדק הנהגתי עד לסוף נובמבר.
- לאחר אישור תיק הבטיחות על-ידי מרכז ההנהגה יועברו נתוני סיכום המבדק ויאוגדו במחלקת הבטיחות התנועתית, ויהוו את השלב הראשון בטיפול בממצאים.

ריכוז אישורי הבדיקה			
מס'	תדירות	תיאור	קיים/לא קיים
1.	לפי הצורך	אישור מהנדס קונסטרוקטור לגבי יציבות המבנים, כולל התייחסות למבנים יבילים (יידקו בבדיקות הפעלת מבנה חדש וכן אם קיימים סדקים או שקיעה של חלקי מבנה או כל דבר אחר לפי שיקולו של הבודק).	
2.	אחת ל-3 שנים	אישור בודק מוסמך (מהנדס קונסטרוקטור) לתקרת רביץ או כל תקרה תלויה אחרת.	
3.	שנתית	אישור כבאות לתקינות אמצעי הכיבוי, תכולתם ופריסתם.	
4.	שנתית	אישור בדיקת תקינות מערכת החשמל והארקה על-ידי חשמלאי מוסמך; ואישור בדיקת תקינות מתקנים ומכשירים של חשמל, כולל ציוד חשמל נייד לטיולים. (חובה על-פי הגדרות אוגדן זה)	
5.	אחת לחצי שנה	אישור בודק מוסמך לתקינות מערכות גז ניידות (כלבי גז, כיריים שדה וכדומה). (חובה על-פי הגדרות אוגדן זה)	
6.	אחת ל-3 שנים	אישור בודק מוסמך לבדיקת נוכחות גז ראדון במקומות או באזורים שבהם נתגלה גז ראדון; וכן בכל מקרה שבו קיים מרתף או מבנה תת-קרקעי במוסד החינוך.	

חצר		
מס'	תיאור	קיים/לא קיים
1.	החצר תהיה נקייה ופנויה ממפגעי בטיחות. לא תישאר בה פסולת כלשהי העלולה לסכן את השוהים בה.	
2.	אם היציאה מהמתחם היא לכיוון כביש פעיל, יותקן מולה מעקה בטיחות ממתכת. הוא ייקבע בשפת המדרכה מול שער היציאה. אורכו של מעקה הבטיחות יהיה 10 מ', וגובהו - מטר אחד.	
3.	אם קיימים מפגעים, העלולים לסכן את השוהים במתחם השבט, הוא יגודר מכל עבריו. הגדר תהיה לפי הנחיות משרד החינוך.	
4.	אם קיימת גדר סביב השבט, עליה לעמוד בקריטריונים הבאים: א. גדר סורגים יש לייצב בבסיס בטון. הסורגים יהיו אנכיים, במרווחים עד 10 ס"מ בין סורג לסורג ובחזק הדרוש למניעת כיפופם. ב. גדר רשת תהיה מתיל מגולוון או מצופה בחומר פלסטי. משבצות הרשת יהיו בגודל 4-3 ס"מ כדי למנוע אפשרות של טיפוס עליה. ג. הקצה התחתון של הרשת ישוקע בקרקע ויחובר אל בסיס בטון או בפרופיל אופקי סמוך לקרקע. הקצה העליון לא יהיה חופשי, אלא יחוזק בפרופיל ברזל אופקי.	
5.	חל איסור לחניית רכבים במתחם השבט. לאחר בחינה ואישור של מרכז הנהגה ניתן להגדיר מרחב מוגדר לחניה.	
6.	מתקני משק, שיש בהם סיכונים בטיחותיים - כגון כתובות אש, סנאדות, ברזלי זוויות - ישולטו ויתוחמו באופן שלא יסכן את השוהים בחצר.	
7.	תאי ביקורת, בריכות הסתעפות, מגופים וכדומה יותקנו בשטח באופן שפניהם יהיו בגובה פני הקרקע, ולא ייצרו בליטה או שקע. מונו-מים, ברזים וכדומה יותקנו בצמוד לקירות הבניין או לגדר במרחק 30 ס"מ לכל היותר. כל הצינורות של מערכות השירות יהיו תת-קרקעיים.	
8.	הפרשי גובה בין מפלסים סמוכים בחצר או במבנה, העולים על 50 ס"מ, מחייבים התקנת מעקה מגן יציב בגובה 1.10 מ' לפחות.	
9.	כבלי חשמל וטלפון, החוצים את השבט, יותקנו על-ידי גורם מוסמך ויענו לדרישות החוקים והתקנים הרלוונטיים.	
10.	אחסנת בלוני גז בחצר תהיה בכלוב מגודר עם שער, או שיהיו נעולים בשרשרת. (הנחיית חובה על-פי חוזר מנכ"ל משרד החינוך)	
11.	מחסנים בחצר יענו לדרישות הבאות: <ul style="list-style-type: none"> • המחסן יהיה בעל פתח אוורור וניתן להינעל. • המחסן יהיה מאורגן ומסודר באופן שלא יסכן את המשתמשים. • חומרי ניקוי וצבע יאוחסנו בו בנפרד וישולטו בהתאם. • לא יהיו במחסן חומרים דליקים ומסוכנים, כולל בלוני גז. 	

היערכות לכיבוי דליקות		
מס'	תיאור	קיים/לא קיים
1.	הפריסה והתכולה של אמצעי כיבוי אש יוגדרו על-ידי שירותי הכבאות.	
2.	מטפי כיבוי האש יהיו שלמים, ותקינותם תיבדק בכפוף לדרישות שירותי הכבאות.	
3.	הגישה לרכבי חילוץ, הצלה וכיבוי אש תהיה לפי אישור שירותי הכבאות.	
4.	מבנים יבילים, הנמצאים בתחום השבט, ייבדקו על-ידי שירותי הכבאות, ויוחקו בהם ציוד בכפוף לדרישותיהם.	

פנים המבנה, המסדרון, חדרי המדרגות ודרכי מילוט		
מס'	תיאור	קיים/לא קיים
1.	א. רוחב מסדרון במבנה השבט יעמוד בקריטריונים של שירותי הכבאות ויהיה כפוף לדרישותיהם. ב. בשבטים, שנסתיימה בנייתם לפני ספטמבר 1970, ייקבעו הסדרי המילוט על-פי הנחיית שירותי הכבאות.	
2.	המסדרון יהיה פנוי מחדירת אלמנטים של המבנה בגובה 2 מ' מפני הרצפה.	
3.	רצפת המסדרון תהיה במפלס ישר ואחיד.	
4.	המדרגות בשבט יעמדו בדרישות אלה: <ul style="list-style-type: none"> • המדרגות יהיו שלמות. • קצות מהלכי המדרגות ומשטחיהן מצד הקיר חייבים להיות צמודים ללא רווחים בינם לבין הקיר (אם קיים רווח, נדרש מעקה בגובה 1.10 מ'). • פני השטח יהיו מחוספסים למניעת החלקה. • המדרגות יעמדו בדרישות חוק התכנון והבנייה. 	
5.	בכל חלקי חדר המדרגות, לרבות כניסותיו ויציאותיו, יהיה גובה מזקף הראש לפחות 2.10 מ'.	
6.	בקצה העליון של חדר המדרגות יהיו פתחים ליציאת עשן.	
7.	בחדר, המשמש יותר מ-60 חניכים; או ששטחו עולה על 100 מ"ר; או שמבוצעות בו עבודות הכרוכות בסיכוני בטיחות; או שמאוחסנים בו חומרים מסוכנים - יהיו שני פתחי מילוט לפחות.	
8.	<ul style="list-style-type: none"> • מסלולי המילוט ישולטו בשלטים סטנדרטיים, המצביעים על כיוון היציאה. מעל כל פתחי המילוט, הכניסות לחדרי המדרגות ושערי היציאה החיצוניים יוצבו שלטי יציאה זוהרים. • אין להציב במסלול המילוט חפצים, העלולים לגרוע מרחב המסלול המינימלי. אפשר להציב חפצים בגומחות, כוכים וכדומה - בתנאי שיהיו בלתי מסוכנים ועמידים אש. 	

חדרי פעילות ואלמנטים בבניין		
מס'	תיאור	קיים/לא קיים
1.	לא יהיו מפגעי תשתית בבניין ובכיתות - ובפרט סדקים במבנה, רצפות שקועות, סימני רפיון (כגון "בטן") בתקרות תלויות ומפגעי תשתית אחרים.	
2.	כל החלונות, שגובה הסף התחתון החיצוני שלהם עולה על 2 מ' מפני הקרקע הקרובה, יהיו מובטחים בפני כל אפשרות של נפילה דרכם. להלן אמצעי הגנה מפני סכנת הנפילה: הגבהת הסף התחתון של פנים החדר הקבוע עד 1.5 מ' לפחות מפני הרצפה; התקנת מעקה מתאים/סורג מעל ספו התחתון החיצוני של החלון עד לגובה 1.5 מ' מפני הרצפה; אופציה נוספת: התקנת חלון "קיפ".	
3.	כנפי החלונות לא יבלטו לתוך הכיתה/חדר ולא כלפי חוץ מחלונות, שגובה הסף התחתון שלהם הוא מתחת ל-2 מ'. חלונות, שאגפיהם נפתחים כלפי פנים מתחת לגובה 2 מ', יצוידו בפרזול לקביעת האגף הפתוח או לעצירתו, כדי שלא יוכל לשנות את מצבו בחופשיות בגלל רוח או מסיבה אחרת.	
4.	אין להתקין חלונות גרירה אנכיים, המופעלים באמצעות בריחים צדדיים או באמצעות משקולות נגדיים. מותרים חלונות מדגמים, המבטיחים את אגף החלון מפני נפילה חופשית גם לאחר שימוש במשך זמן רב.	
5.	אין להתקין חלונות מרפפות זכוכית.	
6.	בכל חדר, שחלונותיו מסורגים, יהיה לפחות פתח מילוט אחד באחד הסורגים, והוא יענה על דרישות אלה: פתח המילוט בסורג ייפתח כלפי חוץ, ומידותיו: הרוחב - 80 ס"מ, והגובה - 1 מ'. מעל החלון יותקן שלט זוהר ועליו כתוב: "יציאת חירום" אם קיימות בחדר שתי דלתות, אין צורך להתקין פתחי מילוט בסורגים.	
7.	פתחי המילוט בסורגי החלונות בקומת קרקע יהיו פתוחים במהלך הפעילות בחדר.	
8.	הדלתות של כל חלל (למעט חלל שלא נמצאים בו יותר מ-10 בני-אדם), וכן הדלתות המותקנות לאורך מסלולי המילוט, ייפתחו כלפי חוץ, בכיוון המילוט.	
9.	על הדלת יותקנו האבזרים האלה: <ul style="list-style-type: none"> • התקן בגובה הדלת או בכל מקום אחר - אבל שלא יהווה מכשול לתנועת הילדים - לתפיסת הדלת כשהיא פתוחה. • התקן להאטת מהלך פתיחה וסגירתה של הדלת ולבלימת תנועה חופשית שלה. 	
10.	הידיות, המנעולים או חיפוייהם ("הרוטות") יהיו חלקים וחופשיים מבליטת ברגים, פינים וחלקי פרזול אחרים.	

חדרי פעילות ואלמנטים בבניין - המשך		
מס'	תיאור	קיים/לא קיים
11.	<p>כל המעקים במתחם השבט יעמדו בדרישות אלה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • המעקים יהיו יציבים ומקובעים למקומם. • גובהם המזערי יהיה 1.10 מ' (הגובה יימדד מהמשטח האופקי או מקצה "אף" המדרגה), למעט מעקה הגג. • המעקים ומסעדי היד ייבנו באופן שלא יהיה אפשר להחליק עליהם - אך גם באופן שלא יפצעו את מי שינסה להחליק. רוחבם של המעקים לא יעלה על 10 ס"מ (למניעת ישיבה עליהם). • גובהם של מסעדי היד, המותקנים על המעקה, יהיה 90 ס"מ, ומרחקם מהקיר 4 ס"מ. • המעקה ומסעדי היד ייבנו ברציפות וללא הפסקה לאורך כל מהלך המדרגות. • במעקים, המכילים אלמנטים אנכיים, לא יעלה המרווח בין האלמנטים האלה על 10 ס"מ (למניעת הילכדות ראש או חלק גוף אחר). 	
12.	<p>גובה המעקה בגג, המשמש לפעילות חניכים, יהיה 1.30 מ' לפחות. אם אין פעילות תלמידים על הגג, יהיה גובה המעקה לפי התקן.</p>	

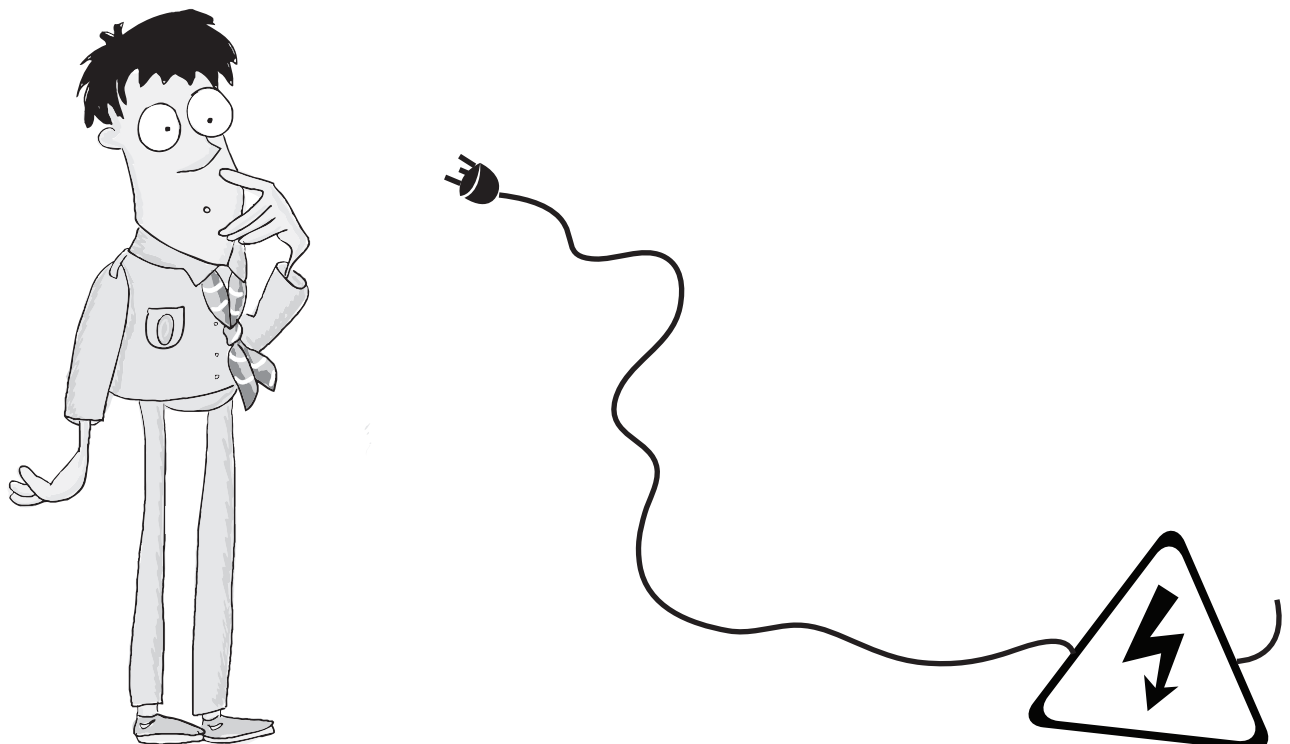
המקלט		
מס'	תיאור	קיים/לא קיים
1.	יש לדאוג לאמצעי מיגון סבירים של המכשולים, העלולים להוות מפגעי בטיחות לנעים בשטח המקלט.	
2.	דרכי הגישה אל הכניסות למקלט ואל היציאות ממנו, לרבות היציאות מפתחי יציאות החירום, יהיו פנויות, מסומנות ומשולטות; סלולות או מרוצפות, ללא בליטות או שקעים, בגימור מחוספס למניעת החלקה; ופנויות מכל מכשול או הפרעה לתנועה מהירה וחלקה.	
3.	קירות המקלט, תקרתו ורצפתו יצופו בחומרים בלתי דליקים.	
4.	במקלט תהיה תאורת חירום תקינה ומשולטת.	

מערכות החשמל

מס'	תיאור	קיים/לא קיים
1.	הלוח הראשי ייבנה מפח או מחומר פלסטי, הכבה מעצמו - ולא מעץ או מפרספקס.	
2.	לוחות משנה יעשו מפח או מחומר פלסטי, הכבה מעצמו, או מחומרים בלתי דליקים אחרים - ולא מעץ או מפרספקס. לארונות יהיו סידורי נעילה.	
3.	בכל לוחות החשמל יימצאו מבטחים אוטומטיים וכן מפסקי זרם פחת ברגישות 30 מיליאמפר, בהתאם לדרישות חוק החשמל.	
4.	כל המעגלים ומפסקי הזרם הראשיים יסומנו בסימון בר-קיימא.	
5.	בלוח יימצאו התוכנית והתרשים על המתקן, שלוח המשנה מזין אותו.	
6.	המפסקים, בתי-התקע (השקעים) ונקודות המאור בקירות יותקנו בגובה 1.80 מ' מהרצפה. כל בתי-התקע (השקעים) שבגובה מתחת ל-1.80 מ' יהיו מוגנים: יותקן בהם תריס מגן פנימי או מכסה.	
7.	מנורות פלורוסצנטיות לא יותקנו על גבי חומרים דליקים, כמו עץ וכדומה.	
8.	גופי התאורה בחדרי השירותים יהיו מטיפוס מוגן-מים.	
9.	גופי התאורה בחצר יהיו מטיפוס מוגן-מים וכנגד פגיעה פיזית.	

הבטחת תנאים בטיחותיים במתחמים קבועים

של תנועות הנוער

דו"ח סיכום מבדק

נתונים כלליים

שם המתחם	כתובת	היישוב
טלפון המתחם	שנת ההקמה	מספר החניכים
משתתפים מטעם הרשות	משתתפים מטעם מתחם הנוער	פרטי מנהל המתחם

ממצאים לפי תחומי בדיקה וקדימות הטיפול

כללי

1. הממצאים ערוכים לפי תחומי בדיקה וקדימות הטיפול באופן הבא:
  - א. תחומי בדיקה: קישור הממצא לתחום הנבדק בחלוקה המצויה ברשימות המנחות שצוינו לעיל.
  - ב. קדימות הטיפול: קישור הממצא לקדימות הטיפול על-פי הבנתו המקצועית של עורך המבדק בחלוקה לשלוש רמות קדימות אלה:
    - קדימות 1: מתייחסת להסרה של מפגע* בטיחותי. קיומו של המפגע מחייב את הסרתו המיידית.
    - קדימות 2: מתייחסת לתיקון ליקוי. גודל הפער בין הממצא לבין הדרישה מוערך כפער גדול. משך הזמן עד לתיקון בפועל של הליקוי ייקבע על-ידי הרשות.
    - קדימות 3: מתייחסת לתיקון ליקוי. גודל הפער בין הממצא לבין הדרישה מוערך כפער קטן עד בינוני. משך הזמן עד לתיקון בפועל של הליקוי ייקבע על-ידי הרשות.

* מפגע הוא פגם או ליקוי, שלפי דעת עורך המבדק מהווה סכנה ברורה ומיידית לפגיעה באדם במגע מקרי או לא מכוון. דוגמאות: מרצפת שלא במקומה; ברזל זווית בולט בחצר המשחקים; חוסר במעקה; בור בחצר; פינה חדה במתקן משחקים או מתקן חצר; נקודת היתפסות או הילכדות במתקן משחקים; מתקן ספורט לא מקובע או לא מבוסס; חלון ללא מגביל נפילה; מתקן חשמלי לא מוארק; שקע חשמלי חשוף; מדרגה שבורה; חפץ בולט למעבר.

שם המתחם	תאריך המבדק

פירוט הממצאים

קדימות 1				
מספר	תחום הבדיקה	הסעיף ברשימת המבדק	הדרישה	הממצא, מהותו וקיומו
.1				
.2				
.3				
.4				
.5				

קדימות 2				
מספר	תחום הבדיקה	הסעיף ברשימת המבדק	הדרישה	הממצא, מהותו וקיומו
.1				
.2				
.3				
.4				
.5				

קדימות 3				
מספר	תחום הבדיקה	הסעיף ברשימת המבדק	הדרישה	הממצא, מהותו וקיומו
.1				
.2				
.3				
.4				
.5				

אישורים נדרשים

מספר	תחום הבדיקה	הדרישה	קיים/לא קיים
.1			
.2			
.3			

נספח 2: בטיחות בטויל עם חניכי צמי"ד

טיול: _____ שבט: _____ הנהגת: _____ תאריך: _____

כללי: הסוגיות שעולות בדף זה הן כלליות בעיקרן. על מנת לתת פתרונות הולמים לאופי הקבוצה יש לנתח את המאפיינים של החניכים כקבוצה, ואת המאפיינים האישיים של החניכים.
אם דרוש הדבר, יש לפנות למלווה צמי"ד הנהגתי לצורך קבלת ייעוץ מקצועי.

בימים אלה התחיל במשרד החינוך תהליך כתיבה של עקרונות העבודה במסגרות חינוך מיוחד בפעילויות חוץ. נציגי מטה תנועת הצופים משתתפים בוועדה זו, על מנת להעלות על הכתב את הניסיון שנרכש בתנועת הצופים בשנים האחרונות בעבודה עם חניכי צמי"ד. את הנספח להלן יש למלא גם במקרה של שילוב פרטני.

דגשי בטיחות לפעילות חריגה וטיולים

דרגת הקושי של המסלול

נגישות המסלול: _____
יכולת הכניסה למסלול ויציאה ממנו ומנקודות ביניים בו: _____
דרגת הקושי של המסלול ביחס לנסיון החניך בהליכה: _____

ציוד אישי

מידת הצורך בסחיבת ציוד: _____
כמות המים הנדרשת למסלול ביחס ליכולת הסחיבה של החניך: _____
היכרות עם הרגלי התזונה של החניך: _____
שימוש בתרופות במהלך היום מחוץ לבית: _____

הכנות מקדימות

אם הטיול מצריך מיומנות מיוחדת (עלייה/ירידה בסולם, הליכה בשבילים צרים, שימוש בחבלים וכדומה), האם יש צורך להכין מראש את החניך? _____
היכרות עם רקע אישי: מחלות, תרופות, תופעות לוואי, אלרגיות וכדומה: _____
בירור צרכים מיוחדים לשלב הלינה/הפעילות: _____
דף קשר זמין במהלך הטיול לכל ההורים/מעונות/אפוסטרופוסים וכו' _____

* טופס זה יצורף לדו"ח בקרת איכות רמה ממונה לטיול

נספח 3: טבלת סמכויות, אישור ותחקור פעילות בתנועה

סוג הפעילות	פירוט הפעילות	אישור פנים-הנהגתי		הערות/אישור גורמי חוץ
		גורם מתחקר	גורם מאשר	
פעילות שגרתית בימי פעילות ובימים נוספים	1 פעילות בימי הפעילות הקבועים והלא-קבועים ללא פעילות חריגה, הכוללת ישיבת צוותים, ימי עבודה וכו'	ללא תחקיר	מרכז ההנהגה/ חונך השבט	אין צורך
אירועים רבי-משתתפים	2 שמחייה בשבט	חונך השבט	חונך השבט	אין צורך
	3 שמחייה ביישוב	חונך השבט	חונך השבט	אין צורך
פעילות עם אש	4 מדורות ביום פעילות	חונך השבט	חונך השבט	אישור המקום במסגרת תיק הבטיחות השבטי השנתי
	5 טקס אש	חונך השבט	חונך השבט	רשות מקומית ומשטרה
	6 מצעד לפידים	מרכז ההנהגה	מרכז ההנהגה	רשות מקומית ומשטרה
בנייה מחנאית	7 בנייה מחנאית	חונך השבט	חונך השבט	אישור על בסיס תיק מבנה, בו יירשם גם פרוטוקול האישור
	8 בנייה הנדסית	מרכז ההנהגה	מרכז ההנהגה	כנ"ל+חוות דעת מקצועית של מהנדס. יירשמו בפרוטוקול בתיק המבנה
נסיעות, סמינרים וטיולים	9 נסיעה באזור ולאזור 2;3 (שטחים מיושבים ללא לינה)	חונך השבט (טלפוני)	מרכז ההנהגה	אישור חברה/אישור קב"ט היישוב בו לנים
	10 נסיעה באזור 1;1א;2א	חונך השבט (טלפוני)	מרכז ההנהגה	אישור חברה
	11 לינה בתחומי היישוב של השבט	חונך השבט	מרכז ההנהגה	אישור חברה
	12 נסיעה מהיישוב לשטח הפתוח – מסלול, יער וכו'	חונך השבט	מרכז ההנהגה	אישור חברה
13 סמינר מחוץ ליישוב/טיול רגיל	חונך השבט	מרכז ההנהגה	אישור חברה	
14 טיול "מורכב": טיול בו משתתפים 400 חניכים ויותר; טיול המפוצל לשלושה טורים; טיול הנמשך יותר משני לילות	מרכז ההנהגה	מרכז ההנהגה	אישור תנועתי	אישור חברה

נספח 4: נוהל בנייה מחנאית, כולל תיק מבנה

1. כללי/מטרות/מדיניות

- א. מתן הנחיות לתהליך ההכנה והיישום בבנייה מחנאית.
- ב. נוהל זה מתווסף למופיע בחוזר מנכ"ל משרד החינוך: הנחיות לבניית מתקני מחנאות, חוזר מנכ"ל סד/10(ב), קייטנות ומחנות קיץ (אפריל 2009).

2. הגדרות

- א. מוסמך: כל מי שהוסמך על-ידי מחלקת הבטיחות של תנועת הצופים לאשר תיק בנייה מחנאית.
- ב. מאשר שימוש: כל מי שהוגדר על-ידי מי שהוסמך (סעיף 2.א).
- ג. בנייה מחנאית: בנייה של מתקן שדה ארעי המוקם במסגרת פעילות מחנאית, העשוי עץ, צינורות מתכת, חבלים ואמצעי חיבור אחרים ואשר גובהו המרבי 4 מ'.
- ד. בנייה מחנאית הנדסית: בנייה של מתקן שדה ארעי המוקם במסגרת פעילות מחנאית, העשוי עץ, צינורות מתכת, חבלים ואמצעי חיבור אחרים ואמצעי עגינה שונים, המיועד לשימושם של יותר מ-6 בני אדם בו-זמנית, ו/או מתקן אשר מתקיימת בו תנועה (דינמיות) של חלקיו, ואשר גובהו המרבי 6 מ'.

3. מסמכים ישימים

- א. תיק אישור מבנה מחנאי: ראו בהמשך נספח זה.
- ב. טופס אישור מבנה מחנאי: ראו בהמשך נספח זה.
- ג. טופס בקרה על פעילות בנייה מחנאית בשבט: ראו בהמשך נספח זה.

4. אחריות

יישום נוהל זה באחריות מרכז ההנהגה וכל מי שהוסמך לאשר בנייה מחנאית בתנועת הצופים.

5. שיטה/תהליך

כללי

- א. מחלקת בטיחות תסמיך בעלי תפקידים רלוונטיים לצורך בקרה ואישור של בנייה מחנאית.
- ב. היתר לבקרה ואישור בנייה מחנאית יינתנו לכל מי שעמד בכל דרישות ההסמכה, כפי שהוגדרו על-ידי מחלקת הבטיחות של תנועת הצופים.

תנאים בסיסיים לאישור מבנה מחנאי

- א. הגשת תיק מבנה מחנאי מלא.
- ב. הימצאות פרויקט המבנה המחנאי בטופס בקרה על בנייה מחנאית בשבט.

התנאים לאישור השימוש במתקן

- א. בבנייה מחנאית יקבע מאשר תוכנית המתקן בשלב אישור התוכניות את הצורך בבקרה בשטח לפני השימוש במתקן.
- ב. בכל בנייה מחנאית הנדסית תתבצע בקרה מקדימה לפני השימוש במתקן ושהייה בסביבתו על-ידי מאשר המתקן, או מי שהסמיך מטעמו (בוגר בלבד), לאחר מעבר על תיק המבנה ומתן דגשים.
- ג. מאשר השימוש במתקן יגדיר סופית את הנחיות השימוש בו בעת אישור השימוש בו.

תוקף אישור בנייה מחנאית

- א. נותן האישור המוסמך רשאי לאשר מבנה מחנאי-הנדסי לאחר קבלת ייעוץ הנדסי לגביו.
- ב. מרכז השבט, שקיבל את האישור, רשאי להוציא אל הפועל את בניית המבנה כל עוד הוא מכהן בתפקידו.

תיק מבנה מחנאי

שם המבנה: _____

שבט/הנהגה: _____

האירוע: טקס פתיחת שנה/יום שבט/פורימון/מחנה קיץ/אחר: _____

אחראי מבנה: _____

תאריך הגשת התיק: _____

שלב א': תכנון המבנה

1. תעודת הזהות של המבנה
  - א. סוג המבנה: שער/תורן/חדר שכב"ג/חדר אוכל/אחר: _____
  - ב. גובה: _____
  - ג. רוחב: _____
  - ד. אורך: _____
  - ה. כמות הכפיתות: _____
  - ו. משך הזמן שהמבנה יידרש לעמוד: _____
2. שרטוט (מחויב)
  - א. קלפים בנפרד, כולל מידות וקנה מידה.
  - ב. שרטוט תלת-ממדי, כולל מידות וקנה מידה.
  - ג. שרטוט מלפנים.
  - ד. שרטוט המשקיף מעל המבנה (כולל פני הקרקע בסביבה).
3. דגם (מחויב בבנייה הנדסית בנוסף לשרטוט)
  - א. בנוי מקיסמים, כולל מידות וקנה מידה ביחס תואם לשרטוט.
4. פטנטים ייחודיים הקשורים למבנה
 _____
 _____
 _____

שלב ב': תכנון הבנייה

1. ל"ז
  - א. סך שעות עבודה הנדרשות לאדם מיומן בודד _____
  - ב. מספר האנשים בצוות הקיים להקמת המבנה _____
  - ג. סך הזמן הכולל (בשעות) להקמת המבנה בצוות _____
2. פירוט שלבי ההקמה
 פירוט מילולי של רצף הבנייה, כולל מספור הקלפים וקביעת סדר הרמתם, הזמן של התדריך, העטיפה (אם יש) והפסקות.
3. פירוט שלבי הפירוק
  - א. שלבי הפירוק.
  - ב. ל"ז הפירוק.
4. רשימת ציוד מפורטת
  - א. כמות כפיתות _____ = _____ מטר חבל
  - ב. כמות כל הסנאדות: _____
  - ג. סנאדות גודל _____ : כמות _____
  - ד. סנאדות גודל _____ : כמות _____
  - ה. סנאדות גודל _____ : כמות _____
  - ו. סנאדות גודל _____ : כמות _____
  - ז. ציוד מיוחד _____

פרקטיקה

1. הכנת הציוד הדרוש.
2. מיפוי ניהול הסיכונים למבנה:

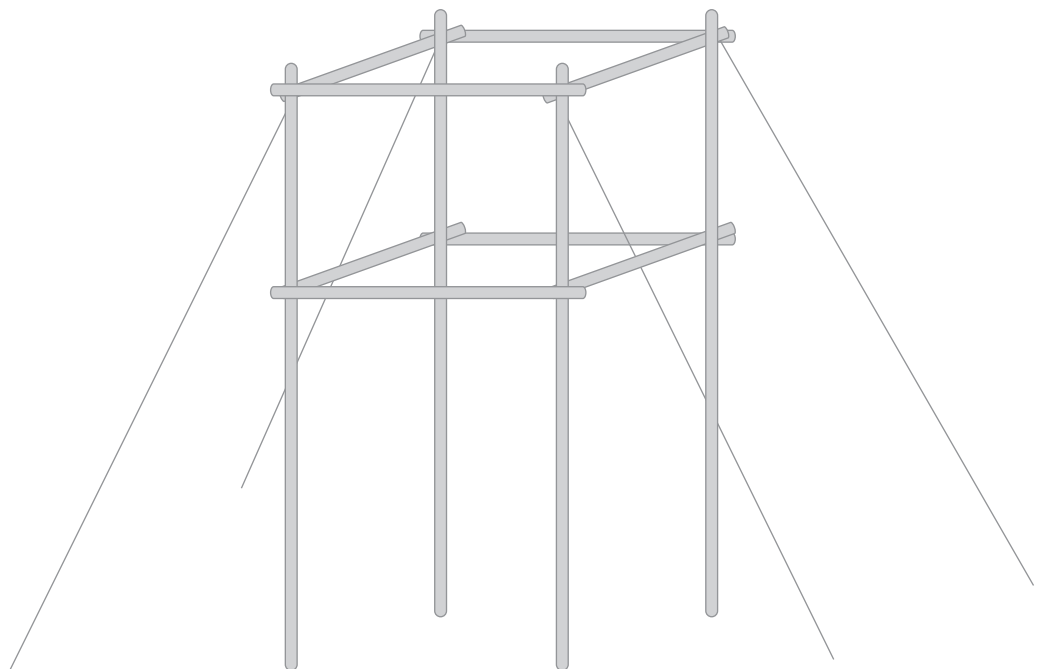
זיהוי הסיכון	רמת הסיכון הראשונית	הפתרון המוצע להפיכת הסיכון לסביר	האחראי לביצוע

3. תדריך לצוות הבנייה: דגשים שאליהם צריך לשים לב (בהקשר למבנה), תהליך הבנייה, שימוש נכון בכלי העבודה.
4. בדיקת החומרים שבהם עובדים: בדיקת חוזק הסנאדה, כשירות הכלים שבהם עובדים.
5. חלוקת התפקידים בין חברי הצוות.
6. תיחום שטח העבודה.

אישור תוכנית המבנה

לאור ידיעתי את הנחיות חוזר מנכ"ל משרד החינוך והנחיות הבטיחות התנועתיות, ולאחר שבחנתי את אופן תכנון המבנה (במבנה מחנאי/הנדסי: קיבלתי ייעוץ הנדסי מהמהנדס _____), הריני מוצא כי התוכנית ראויה וניתנת לביצוע.

שם המאשר: _____ חתימת המאשר: _____
 תאריך: _____

טופס בקרה על פעילות בנייה מחנאית בשבט

מטרת הטופס

ניתוח כמות העבודה הנדרשת בשעות עבודה לשכב"ג/חניכים ויצירת איוון בין סך העבודה וסך כוח העבודה לפרויקט.

פרויקט 1: _____

הסך הכולל של שעות העבודה (חישוב שעות לפי עבודה של איש צוות אחד): _____

סך חברי שכב"ג/חניכים המצוותים לפרויקט: _____

סך שעות העבודה לצוות הפרויקט: _____

פרויקט 2: _____

הסך הכולל של שעות העבודה (חישוב שעות לפי עבודה של איש צוות אחד): _____

סך חברי שכב"ג/חניכים המצוותים לפרויקט: _____

סך שעות העבודה לצוות הפרויקט: _____

פרויקט 3: _____

הסך הכולל של שעות העבודה (חישוב שעות לפי עבודה של איש צוות אחד): _____

סך חברי שכב"ג/חניכים המצוותים לפרויקט: _____

סך שעות העבודה לצוות הפרויקט: _____

פרויקט 4: _____

הסך הכולל של שעות העבודה (חישוב שעות לפי עבודה של איש צוות אחד): _____

סך חברי שכב"ג/חניכים המצוותים לפרויקט: _____

סך שעות העבודה לצוות הפרויקט: _____

* אם קיימים פרויקטים נוספים, יש להוסיפם לחישוב.

סיכום

סך שכב"ג הזמין לביצוע הפרויקטים: _____ סך שכב"ג הנדרש לפי פרויקטים: _____

הפער: _____

סך שעות העבודה האפשריות (חישוב כולל לשעות זמינות): _____ סך שעות העבודה הנדרשות: _____

הפער: _____

אישור סופי

לאחר שאישרתי את הקמתם של כלל המבנים בפרויקט, הריני לאשר את התוכנית, הכוללת את סך יכולות הבנייה של השבט ומשך הזמן המתוכנן לבנייה.

תאריך: _____ שם המאשר: _____ חתימה: _____

**נספח 5: נוהל הפעלת גנרטורים קטנים ("פק-פק") לתאורה בהספק עד 5KVA
משרד החינוך – האגף הבכיר לביטחון, בטיחות וש"ח**

1. **כללי:** במערכת החינוך מתקיימות פעילויות שטח רבות, בהן משתמשים בגנרטורים קטנים ("פק-פק") לתאורה. השימוש בגנרטורים מסוג זה מתבצע בחניוני לילה בשטח, בנקודות המתנה ושהייה שונות לצורכי מנהלה וארגון שונים ועוד.
2. **מטרת הנוהל:** להנחות את האופן, בו ניתן להפעיל גנרטורים קטנים ("פק-פק") במהלך טיולים ופעילויות שדה ושטח במערכת החינוך.
3. **הנחיות להפעלת גנרטור ארעי בחניונים ארעיים, בטיולים ובפעילויות שדה ושטח**
  - א. הנחיה זו נכונה רק לגנרטור חד-פאזי עד 5 קילו-וולט אמפר.
  - ב. אחת לשנה ייבדק הגנרטור על-ידי חברה מוסמכת לטיפול בגנרטורים ועל-ידי חשמלאי מוסמך מורשה על כל מערכתיו – חשמל, מנוע, שקעי האספקה, קו התאורה (גרלנדה) – ויימצא תקין.
  - ג. אחראי הפעילות ימנה מפעיל בוגר (מכיתה י' ומעלה) להפעלת הגנרטור. המפעיל יקבל הדרכה מאת חשמלאי מורשה לגבי אמצעי ההפעלה, התדלוק והחיבור של קו התאורה לשקע האספקה.
  - ד. כל חיבורי החשמל השונים בשטח יהיו שקע-תקע בלבד.
  - ה. לפני כל שימוש בגנרטור ובציוד החשמלי ייבדק הציוד ויזאלית על-ידי האחראי מפעיל הגנרטור.

